UK | BiH

Reform assistance to Bosnia and Herzegovina

Podrška reformama u Bosni i Hercegovini

TRANSPORTNA STRATEGIJA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Sadržaj

UVOD 5
1 METODOLOGIJA 7
1.1 Pristup transportnoj strategiji 7
1.2 Ciljevi i aktivnosti 8
1.3 Potrebni podaci i načini prikupljanja 9
2 POSTOJEĆE STANJE 10
2.1 Društveno-ekonomski aspekt 10
2.1.1 Pregled ključnih ekonomskih pokazatelja 10
2.2 Ceste 12
2.2.1 Infrastruktura 12
2.2.2 Usluge 18
2.2.3 Regulativa 21
2.2.4 Zaključci 22
2.3 Željeznice 23
2.3.1 Infrastruktura 23
2.3.2 Regulativa 26
2.3.3 Usluge 27
2.3.4 Zaključci 28
2.4 Zračni promet 29
2.4.1 Infrastruktura 29
2.4.2 Regulativa 30
2.4.3 Usluge 30
2.4.4 Zaključci 31
3 CILJEVI KOJE TREBA POSTIĆI KROZ TRANSPORTNU STRATEGIJU 32
3.1 Transportna politika – okvir za Transportnu strategiju 32
3.2 Ciljevi 32
3.2.1 Regulativa 33
3.2.2 Infrastruktura, usluge i tehnologija 33
4 STRATEGIJA 35
4.1 Strateške akcije 35
4.1.1 Regulativa 35
4.1.2 Infrastruktura, usluge i tehnologija 37
4.2 Akcijski plan 40
4.2.1 Cesta 40
4.2.2 Željeznica 42
4.2.3 Zračni promet 43
ANEKSI 44
Definicije 44
Lista projekata 45
Dobiveni ulazni podaci 51

Strategije, studije i planovi 51
Regulativa 51
Dokumenti dobiveni iz Federacije BiH 51

Spisak skraćenica

DFID	Odjel za međunarodni razvoj (eng. *Department for International Development*)
BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
BD	Brčko Distrikt
BDP	Bruto domaći proizvod
TEN – T	Trans-evropska putna mreža
EU	Evropska unija
ICT	Informacione i komunikacijske tehnologije (eng. *Information and Communications Technologies*)
TS FBiH	Transportna strategija Federacije BiH
SEETO	eng. *South-East Europe Transport Observatory*
ITS	Inteligentni transportni sustavi (eng. *Intelligent Transport Systems*)
MKT BiH	Ministarstvo komunikacija i transporta BiH
FMPiK	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija (FBiH)
ŽFBiH	Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine
EIB	Evropska investicijska banka (eng. *European Investment Bank*)
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj (eng. *European Bank for Reconstruction and Development*)
UIC	Međunarodna željeznička unija (eng. *International Union of Railways*)
CIT	Međunarodni željeznički komitet
SERG	Željeznica jugoistočne Evrope
TEA	Tarifa Evropa-Azija
COTIF	Konvencija o međunarodnom željezničkom prijevozu
RTC	Robno - transportni centar
ICAO	Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva (eng. *International Civil Aviation Organization*)
WTO	Svjetska trgovačka organizacija (eng. *World Trade Organisation*)
CEFTA	Središnjo-istočni trgovinski sporazum (eng. *Central European Free Trade Agreement*)
RSI	Inspekcija sigurnosti putova (eng. *Road Safety Inspection*)
PIU BHŽJK	Jedinica za implementaciju projekta za rekonstrukciju željeznica u Bosni i Hercegovini
ROŽBiH	Regulatorni odbor željeznica FBiH
TMP	Transportni master plan
TSI	Tehnička specifikacija za interoperabilnost (eng. *Technical Specification for Interoperability*)
JP	Javno poduzeće
BAM	Konvertibilna marka
USD	Američki dolar
g.	Godina
km	Kilometar
m	Metar
m²	Metar kvadratni
kV	Kilovolti
T/K	Tisuća/Hiljada
M	Milion
n.d.	Nije dostupno
RSA	eng. *Road Safety Audit*
WB	Svjetska banka (eng. *World Bank*)

UVOD

Ovo izvješće je dio studije pod nadležnosti Odjela za međunarodni razvoj (u daljnjem tekstu “DFID”) o razvoju strategija entiteta transporta u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu “BiH”). Kao element procesa transportne strategije, svrha ovog izvješća je da se iz metodologije strategije transporta, definiraju viši nivoi i specifični ciljevi Transportne strategije i da se definira Akcijski plan za kratkoročne, srednjoročne i dugoročne akcije do 2030. godine. Metodološko poglavlje sadrži glavne teme analizirane za izradu strategije transporta i predložene strukture. U skladu sa metodološkim elemenatima opisanih u nastavku, sljedeća tablica prikazuje strukturu Strategije transporta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu “FBiH”), razvijena od Poglavlja 2 pa nadalje.

BR.	POGLAVLJE	OPIS
1	METODOLOGIJA	
2	TRENUTNA SITUACIJA	
2.1	Socio-ekonomski aspekt	Pregled ključnih ekonomskih pokazatelja, npr. Bruto domaći proizvod (u daljnjem tekstu „BDP“), BDP p.c., zapošljavanja, vanjske trgovine itd., te demografskih pokazatelja (npr stanovnika, gustoća naseljenosti, nivo urbanizacije) – podaci dostupni iz posljednjih godina / prognoza za 5-10 godina .
2.2 – 2.4	Trenutna situacija po vrsti prevoza	Pregled trenutnog stanja po načinu prijevoza relevantnih u FBiH (ceste, željeznice, zračni transport)
2.2.1 – 2.4.1	Infrastruktura	Karte, tehničke karakteristike i nivo obnove cesta i željezničke transportne mreže; unutrašnjih plovnih puteva i aerodrome otvorene za komercijalni promet. Status i obilježja tekućih glavnih razvojnih infrastrukturnih projekata po granama prometa. Tehnološki nivo različitih načina transporta, npr. Informacione i komunikacione tehnologije *(eng. Information and Communications Technologies*, u daljnjem tekstu “ICT”) za kontrolu prometa na putovima, sustavi za naplatu putarine, sustavi za signalizaciju i nivo interoperabilnosti željezničke mreže, itd). Poddionica ceste sadrži informacije o srži Trans-evropske (u daljnjem tekstu “TEN-T”) i sveobuhvatne cestovne mreže u BiH. Poddionica željeznice sadrži informacije o šinama i vezu do Mediteranskog koridora i njegovo proširenje na zapadni Balkan kroz BiH, i prioritetima intervencije u skladu sa Prometnim Opservatorijem za Jugoistočnu Evropu (*eng. South East European Transport Observatory*, u daljnjem tekstu “SEETO”).
2.2.2 – 2.4.2	Usluge	Pregled dostupnih podataka o međugradskim teretnim i putničkim tokovima (O-D tokovi i / ili statistika prometa) za glavne vidove transporta, distinkcija između domaćeg i međunarodnog transporta koliko je to moguće. Pregled gradskog prijevoza u većim gradovima, Projekcija očekivane prometne potražnje (kada projekcije budu dostupne).
2.2.3 – 2.4.3	Regulativa	Identifikacija nadležnih tijela u različitim vidovima transporta. Analiza postojeće regulative transportnog sektora u rješavanju ključnih tema (liberalizacija, sigurnost, okoliš) za različite vidove transporta. Identifikacija ključnih prioriteta za poboljšanje propisa, s obzirom na EU / međunarodna mjerila.
2.2.4 – 2.4.4	Zaključak	Svaki vid transporta će se završavati sa sažetkom o glavnim nalazima i pitanjima koja proizilaze iz istraživanja o trenutnoj situaciji.
3	CILJEVI KOJE TREBA POSTIĆI KROZ TRANSPORTNU STRATEGIJU	
3.1	Transportna politika – okvir za transportnu strategiju	Opis ciljeva koji se odnose na povezivanje, integraciju sa EU i susjednim zemljama, podrška ekonomskom rastu koja proizilazi iz Okvirne Transportne politike BiH 2015-2030 i drugih strateških planskih dokumenata.

3.2	Ciljevi transportne strategije	Specifični ciljevi za različite vrste transporta koji proizilaze iz potreba I specifičnosti transportnog sustava u BiH
4	STRATEGIJA	
		Akcijski plan za izvodive i prioritetne intervencije za svaki vid prometa (tj razvoj infrastrukture, poboljšanje usluga, tehnološko unapređenje i regulative), pregled troškova, sredstva i druge instrumente implementacije, vrijeme za provedbu Strategije transporta (kratkoročne, srednjoročne i dugoročne akcije), i naznaku tijela odgovorna za provedbu.
	ANEKSI	

1 METODOLOGIJA

U nastavku su predstavljeni glavni metodološki elementi koji trebaju biti korišteni za izradu transportne strategije.

1.1 Pristup transportnoj strategiji

Transportna strategija za cilj ima identifikovanje akcija potrebnih za razvoj transportnog sustava FBiH u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom periodu. Transportna strategija je alat za projektiranje i planiranje čiji je cilj pravljenje puta za buduće investicije u FBiH vezane za transport i promet. Strategija transporta je dio životnog ciklusa pristupa za razvoj transportne infrastrukture i usluga.

Cjelokupan životni ciklus uključuje šest zadataka, koji su predstavljeni na sljedećoj slici i opisani kasnije.

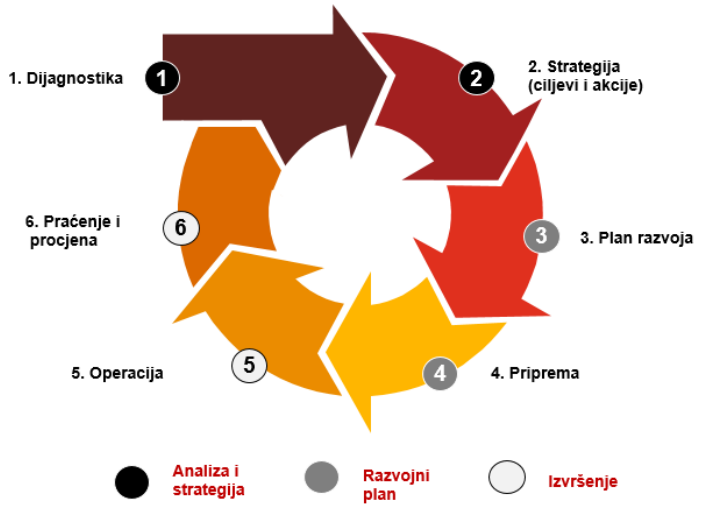

1. Dijagnostika, da bi se postojeća situacija transportnog sustava definirala “kao scenario” i bila jasno razumljiva (npr. Trenutne slabosti, uska grla, itd.). Ovaj zadatak uključuje prikupljanje podataka I analizu prikupljenih podataka.
2. Strategija, da bi se razvila vizija transportne mreže (usluge, infrastruktura, zakonski okvir, tehnologije) zasnovana na razumjevanju scenarija. Prema tome, cilj ovog zadatka je identificiranje ciljeva I akcija koje je potrebno provesti da bi se otklonili trenutni nedostatci transportnog sustava i da bi se dostigao nivo usluge zahtjevan od strane građana.
3. Plan razvoja, radi odlučivanja, u okviru proračunskih ograničenja, za višegodišnje investicije i mjere u transport (usluge, infrastruktura, zakonski okvir, tehnologije), na bazi specifičnih osobina za različite ciljeve i akcije testirane u zadatku 2. Akcijski plan uključuje definicije indikatora za praćenje i evaluaciju transportne politike i investicija izabrane od strane kreatora transportne politike.
4. Priprema, za pripremu implementacije akcijskog plana (detaljni projekti i planiranje)
5. Operacija, za primjenu programa definiranog u fazama programiranja.
6. Praćenje i procjena, pratiti rezultate i uticaje programa i porediti sa strateškim ciljevima definiranim tokom planiranja

Strategija transporta FBiH uključuje razvoj prva dva zadatka životnog ciklusa:

- Analiza postojećeg stanja (“Dijagnoza”)
- Razvoj strategije (“Definiranje ciljeva i akcija”)

Za svaki od vidova transporta, Transportna strategija FBiH je bazirana na četiri stuba transportnog sustava:

1. Infrastruktura
2. Regulativa (zakonski okvir)
3. Tehnologija
4. Usluge.

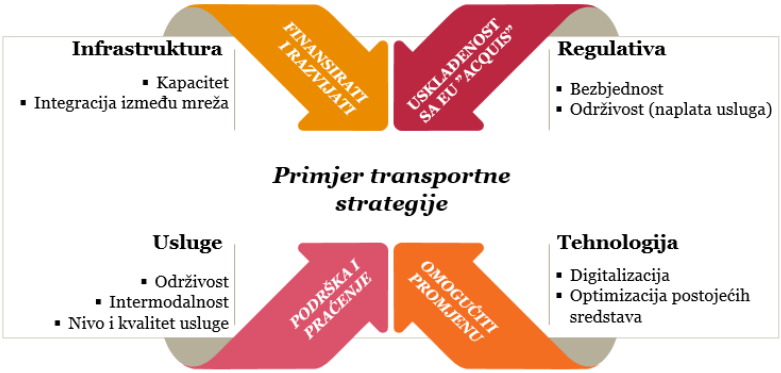

Ispod su najvažnijij elementi strateškog planiranja kojima se Strategija bavi:

Stubovi Transportne strategije FBiH	Ključni elementi Transportne strategije FBiH
Infrastruktura	• Definiranje tehnički i financijski izvodljivog scenarija za razvoj mreže prema identifikovanim prioritetima (poseban fokus će biti dat na proširenje koridora na TEN-T Core Network) uzimajući u obzir širok opseg postojećih studija o razvoju transportne infrastrukture u državi • Verifikacija usklađivanja planirane infrastrukture u FBiH sa infrastrukturom u drugim državama u region, radi blagovremenog usklađivanja progresa u ukupnoj povezanosti Zapadnog Balkana
Usluge	• Visoki nivo analize pozicije tržišta, postojećih usluga i financijske situacije kao ključnih aktera u sektoru transportnih usluga, kao i svjesnost/ekspertiza ključnog osoblja • Analiza planiranja postojećih usluga i praksa upravljanja usugama u javnom prevozu (npr. gradski i međugradski autobusi, poduzeća za prevoz putnika i terete) i usklađivanje standarda • Definicija plana proširenja transportne usluge sa specifičnim mjerama koje se odnose na probleme uočene tokom analize (npr. smanjenje starosti voznog parka i nivoa zagađenja, povećanje učestalosti i kapaciteta usluga, intermodalna povezanost) i usklađivanje sa strategijom transporta
Zakonski okvir	• Analiza potrebnih zakonskih usklađivanja sa zakonima EU • Razvoj izvodljivog puta za potpuno usklađivanje, sa općim fokusom na ona rješenja koja će imati minimalne troškove prijelaza • Integriranje regulatorne strategije u široj strategiji transporta (npr. tehnološka i infrastrukturna unapređenja transportnog Sustava će zajedno sa postojećim povođenjem EU Acquis u pogledu ekonomske održivosti, očuvanja životne sredine, otvaranja tržišta, sigurnosti, zaštite potrošača, itd.) • Razvoj jasne vizije o akcijama podrške koje su neophodne za efektovno usaglašavanje propisa (npr. alati za izdavanje kapaciteta u željezničkom sustavu, suvremena oprema za upravljanje zračnim prometom, aktivnosti za povećanje kapaciteta relevantnih regulatornih tijela, itd.)
Tehnologija	• Definiranje plana akcija izvodljivih i prioritetnih intervencija za svaki vid transporta, kao i za intermodalni transport, u sljedećim oblastima: multimodalno informiranje potrošača, (intermodalni) praćenje tereta i kretanja roba, itd.)

1.2 Ciljevi i aktivnosti

Osnovni dio prometne strategije transporta je sadržan u ciljevima i aktivnostima, čije kombiniranje formira stratešku viziju entitetskog prometnog sustava FBiH do 2030. godine.

Kao što je detaljno opisano u relevantnom dijelu, posebni ciljevi prometne strategije transporta proizilaze iz "viših" ciljeva. Ovi ciljevi su u skladu sa Okvirnom prometnom transportnom politikom BiH 2015 – 2030. godina, koja definira

okvirne ciljeve za prometni transportni sektor, te predviđa definiranje prometnih strategija transporta na razini BiH, njenih entiteta i Brčko distrikta (u daljem tekstu “BD”) u skladu sa nadležnostima entiteta, BD, Ustavom BiH i kantona FBiH. Takvi opći ciljevi su posebno relevantni za aktivnosti koje imaju međunarodni i međuentitetski značaj, za koje Ustav BiH zadržava nadležnost na državnom nivou. Posebni ciljevi su dati za različite vrste prometa u FBiH (drumski, željeznički, vodni i zračni za FBiH), te se zasnivaju na prioritetima prometne politike FBiH kako proizilazi iz analize potreba i službenih dokumenata.

U skladu sa utvrđenim skupom ciljeva, prometna strategija transporta će imati za cilj definiranje aktivnosti koje treba provesti kako bi se postigli posebni ciljevi za svaki vid prometa. Aktivnosti su grupirane po predviđenom vremenu za provođenje, i to: "kratkoročne" (2016-2020.), "srednjoročne" (2021-2025.) i "dugoročne" (2026-2030.) kategorijama aktivnosti. Prometna Strategija transporta također definira nadležne organe i instrumente za provođenje svake aktivnosti.

1.3 Potrebni podaci i načini prikupljanja

Znatan broj studija i dokumenata su prikupljeni za analizu trenutnog stanja transportnog sustava i ključne prioritete intervencija u FBiH. Glavne kategorije dokumenata su nabrojani u nastavku, a kompletan popis dokumenata je dan u prilogu "Reference":

1. strategije / studije / planovi. Aktualne studije i izvješća o prometnom planiranju, uključujući: transportna ulaganja po različitim vidovima prometa (željeznički, cestovni, zračni), faza ulaganja, izvora financiranja, itd.
2. Regulative za pojedine vidove prometa s posebnim naglaskom na: otvaranje tržišta, sustava naplate, sigurnost, itd.
3. Podaci o prometu
   - Vremenske serije potražnje za međugradski prijevoz po različitim vidovima prometa (željeznicom, cestom, zrakom, vodnim), razlikujući putnički i teretni
   - Brojenje prometa na županijskoj/kantonalnoj i entitetskoj razini (željeznički i cestovni) i na graničnim prelazima
   - Ključni podaci o gradskom prijevozu u svakom značajnijem gradu (na primjer > 100.000 stanovnika): podaci za mrežu javnog prijevoza (autobus*km i tramvaj*km; putnici*km); podaci o motorizaciji cesta; podaci o zagađenju zraka
4. Financijski podaci
   - Posljednje bilance stanja i dobiti željezničkih poduzeća, tj. Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu „ŽFBiH”); za iste aktere: kadrovski i podaci o voznom parku i učincima (putnički i teretni vlak * km), itd;
   - Posljednje bilance stanja i dobiti zračnih luka otvorenih za komercijalni promet u Sarajevu, Tuzli, Mostaru
5. Podaci o transportnoj infrastrukturi prema vidovima prometa
   - karta, duljina rute i karakteristike autocesta i magistralnih cesta
   - karta, duljina rute i karakteristike željeznice
   - duljine pista i proširenje terminal u zračnim lukama otvorenim za komercijalni promet Sarajevo, Tuzla, Mostar
6. Ostala statistika prijevoza
   - statistika o nesrećama na cestama i prugama
   - podaci o motorizaciji cestovnih vozila (broj vozila po tipu/veličini i starosti)
7. Društveno-ekonomski podaci
   - Kretanje broja stanovnika
   - Broj stanovnika koji žive u inozemstvu po državi
   - BDP, BDP po stanovniku
   - Podaci o uvozu / izvozu po državi i tipu dobara
   - Podaci o međunarodnom turizmu

Podaci su prikupljeni putem istraživanja, relevantnih institucija i ciljanih razgovora s relevantnim osobama. Konzistentnost i cjelovitost prikupljenih podataka su provjereni od strane lokalnih stručnjaka i predstavnika uključenih ministarstava, javnih poduzeća i vlasti, na sastancima održanim tijekom izrade ovog izvješća.

2 POSTOJEĆE STANJE

2.1 Društveno-ekonomski aspekt

2.1.1 Pregled ključnih ekonomskih pokazatelja

BDP

Ekonomski pokazatelji su vrlo važni za transportne analize, osobito za projekcije budućeg stanja. Vrlo važni parametri su BDP, tj. BDP ukupni i BDP po glavi stanovnika. Na grafikonima 1 i 2 su prikazana kretanja od 2000. do 2014. prema službenim podacima Zavoda za statistiku.

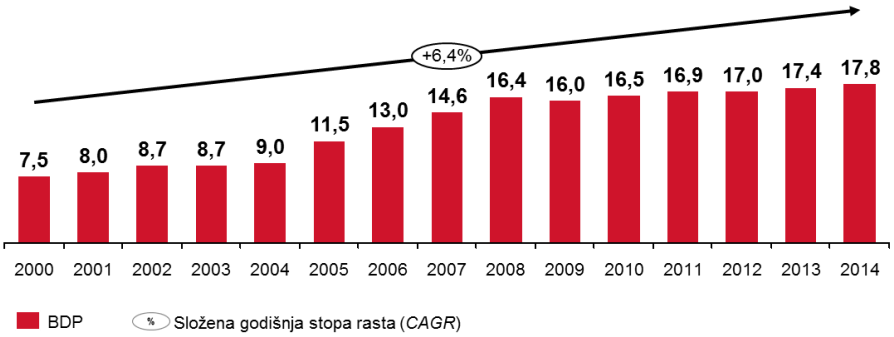

Grafikon 1
Ukupan BDP od 2000. do 2014. (u milionima BAM)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

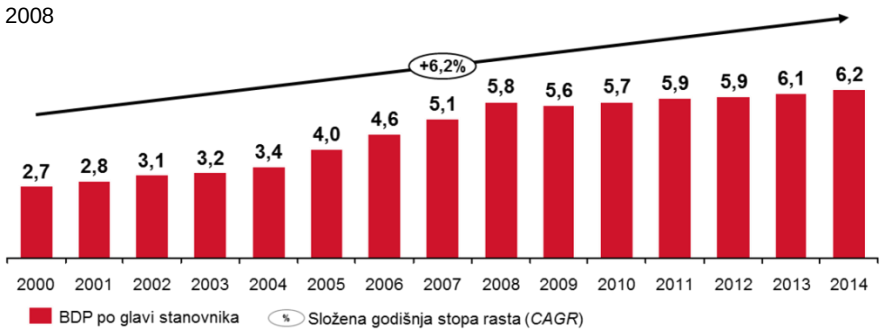

Grafikon 2
BDP po glavi stanovnika od 2000. do 2014. (u tisućama BAM)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Kao što prethodnih grafikona indiciraju, BDP i BDP po glavi stanovnika se značajno povećao. Naredni grafikon prikazuje rast u postotcima za promatrano razdoblje gdje je BDP manje ili više rastao kroz godine, izuzev 2009. godine kada je BDP bio negativan usled globalne financijske krize.

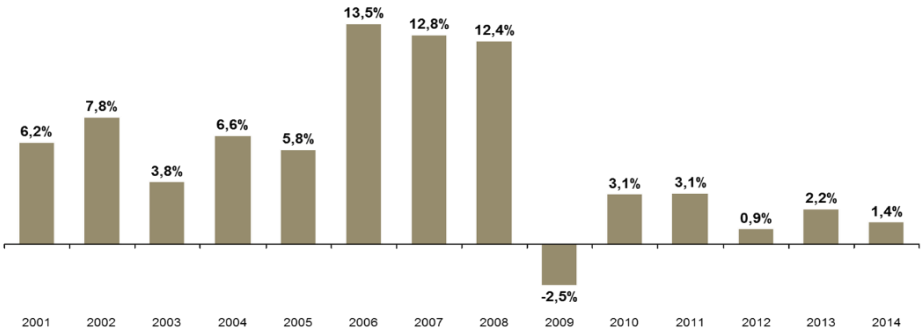

Grafikon 3
Procentualne promjene BDP-a na godišnjem nivou od 2001. do 2014.
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Zaposlenost

Zaposlenost je od 2003. godine bila u porastu izuzev pada u 2012. i 2013. godini (grafikon 4).

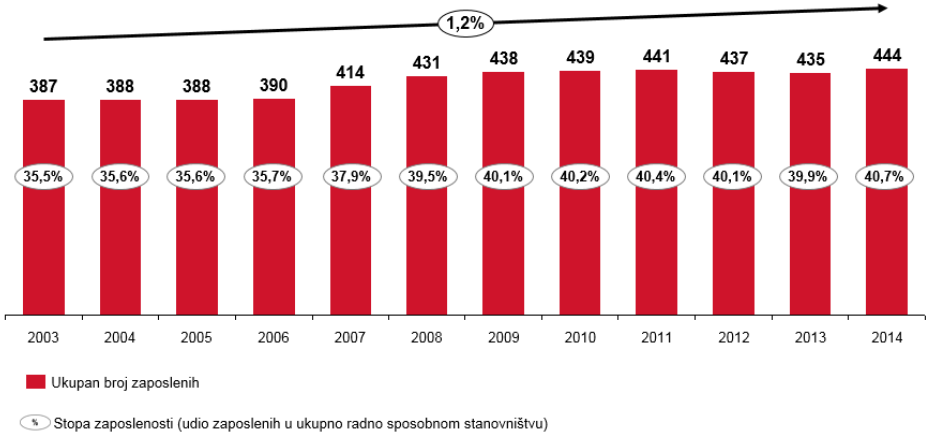

Grafikon 4
Ukupan broj zaposlenih osoba od 2003. do 2014. (u tisućama i kao postotak radno sposobnog stanovništva)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Vanjska trgovina

U vanjskoj trgovinskoj razmjeni zabilježen je rast posljednjih godina, izuzev stagnacije u 2012. i 2013. godini. Izvoz robe se povećao 57 % u 2014. u odnosu na 2009.. Također se povećao i uvoz za 26 % u posljednjih 6 godina (grafikon 5).

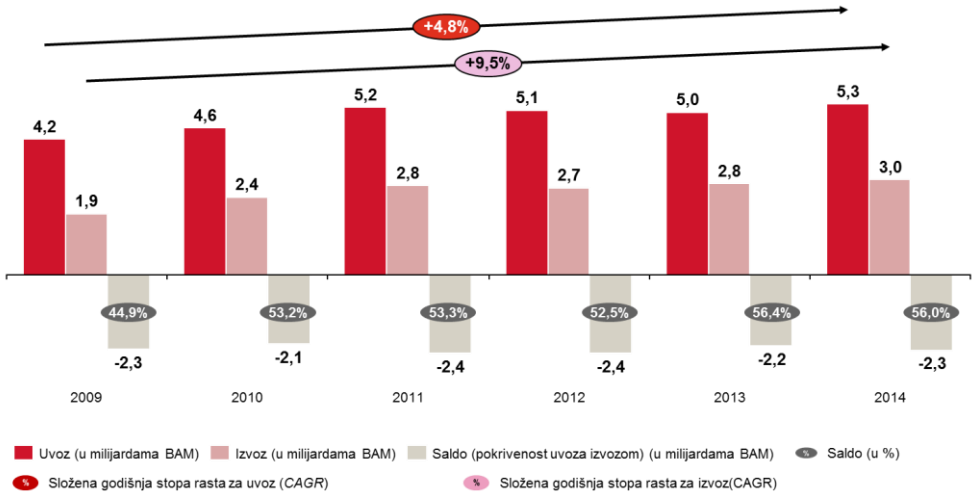

Grafikon 5
Izvoz i uvoz od 2009. do 2014. (u milijardama BAM)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Demografski pokazatelji

Posljednji službeni popis stanovništva je iz 1991. godine. Nakon toga su rađene procjene od strane Statističkog ureda. Također je izvršen i popis stanovništva 2013. godine, ali nije još službeno objavljen.

Prema procjeni Statističkog ureda iz 2015. u FBiH ima 2.865.000 stalnih stanovnika i 2.337.000 prisutnih stanovnika. Ove procjene su jednake posljednjih 5-6 godina.

Kako je površina FBiH 26.110 km^2, slijedi da je gustoća naseljenosti 89,51/km^2.

Prema studiji Svjetske Banke iz 2003. godine (Upravljanje vodnim resursima u Jugoistočnoj Evropi), stupanj urbanizacije je iznosio 43%.

2.2 Ceste

2.2.1 Infrastruktura

Putna mreža (karta 1) se sastoji od nekoliko rangova cesta::

- Autoceste
- Brze ceste
- Magistralne ceste
- Regionalne ceste
- Lokalne ceste

Karta 1
Cestovna karta BiH
(Izvor: Brojanje prometa na magistralnim cestama FBiH u 2014. www.jpcfbih.ba/ba/publikacije/publikacije.shtml)

Putna mreža FBiH - nadležnost

Postoje 4 razine nadležnosti nad upravljanjem cesta, što uključuje, izgradnju, sanaciju i održavanje na svom području. Ove razine su date u tablici 1.

Vrsta ceste	Nadležnost
Autoceste i glavne ceste	JP Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine (www.jpautoceste.ba)
Magistralne ceste	JP Ceste Federacije BiH Sarajevo (www.jpdcfbh.ba)
Regionalne ceste	Kantoni (Javne ustanove za regionalne ceste)
Lokalne ceste	Općine

Tablica 1:
Nadležnost nad cestama FBiH

Dužine cesta, u upotrebi i planirane:

- Ukupna dužina autoceste u uporabi je 92 km
- Planirana dužina Vc u FBiH je 285 km
- Planirana ukupna dužina Vc u BiH je 335 km

Ukupna dužina cestovne mreže u FBiH sa dvije trake je 4.684 km:

- Magistralna mreža sa dvije trake je duga 2.137 km
- Regionalna mreža sa dvije trake je duga 2.547 km

Sljedeća karta prikazuje prioritetne projekte na mreži autocesta (plava) i brzih cesta (žuta), uključujući i projekat za modernizaciju magistralnih cesta do nivoa brzih cesta (crvena).

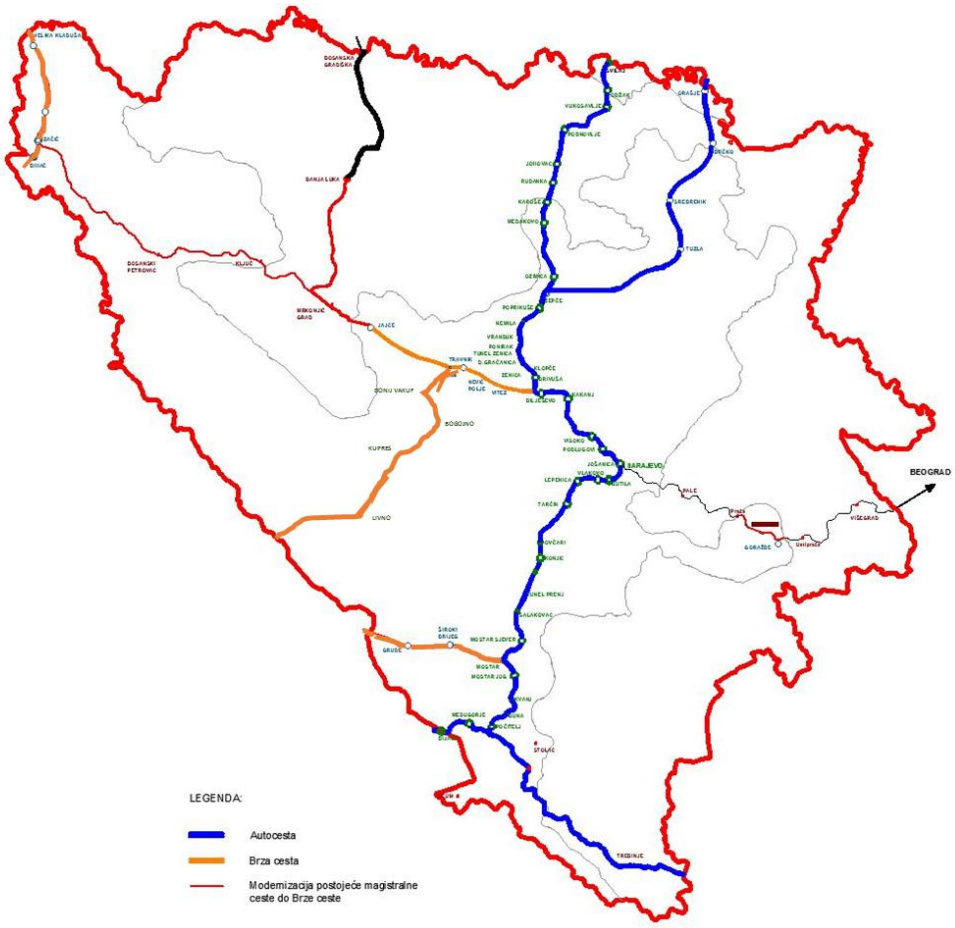

Karta 2
Posljednja službena karta autocesta i brzih cesta
(Izvor: PWC razrada informacija dobijenih od FMPiK i JP Autoceste – april 2016. godine)

Glavne infrastrukturne karakteristike mreže su:

- Veliki broj magistralnih i regionalnih cesta zahtijevaju značajne intervencije
- prometna uska grla u većim gradovima
- Crne točke na cestovnoj mreži, loša geometrija, gusta izgrađenost duž trase koja ne omogućuje odgovarajuću rekonstrukciju (obilaznice)

Dosada su utrošena značajna financijska sredstva, a potrebna su i daljnja ulaganja.

Ukupni iznosi investicija su:

- Autoceste
  - Kredit od 474 miliona EUR (cca 100 km)
  - Iscrpljen trenutni model financiranja
  - Potrebne nove metode i ciklusi ulaganja

- Magistralne ceste
  - Investicijski ciklus ostvaren 2007–2013. uz kredit od 105 miliona EUR (Program sanacije magistralnih cesta), uključujući 1.184 km (iz razloga hitnih poboljšanja).
  - U toku je program modernizacije magistralnih cesta (2016–2020. sa iznosom od 165,72 miliona EUR)
- Regionalne ceste
  - Nisu uključene u investiranje

Program modernizacije magistralnih cesta je urađen za kratkoročni i srednjoročni period prema:

- Kratkoročne investicije (2016-2020.), u ukupnom iznosu od 165,72 miliona EUR , od kojih je 100,72 miliona EUR obezbijeđeno iz kredita Evropske investicijske banke (u daljnjem tekstu EIB)/ Svjetske banke (u daljnjem tekstu WB), a 65 miliona EUR iz kredita Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj (u daljnjem tekstu EBRD) iz linije kredita EBRD I
- Srednjoročne investicije u iznosu od 126,45 miliona EUR iz linije kredita EBRD II

Subvencije

Ulaganja u cestovnu infrastrukturu su direktno povezana sa subvencijama koje omogućuju održavanje i uzimanje kredita.

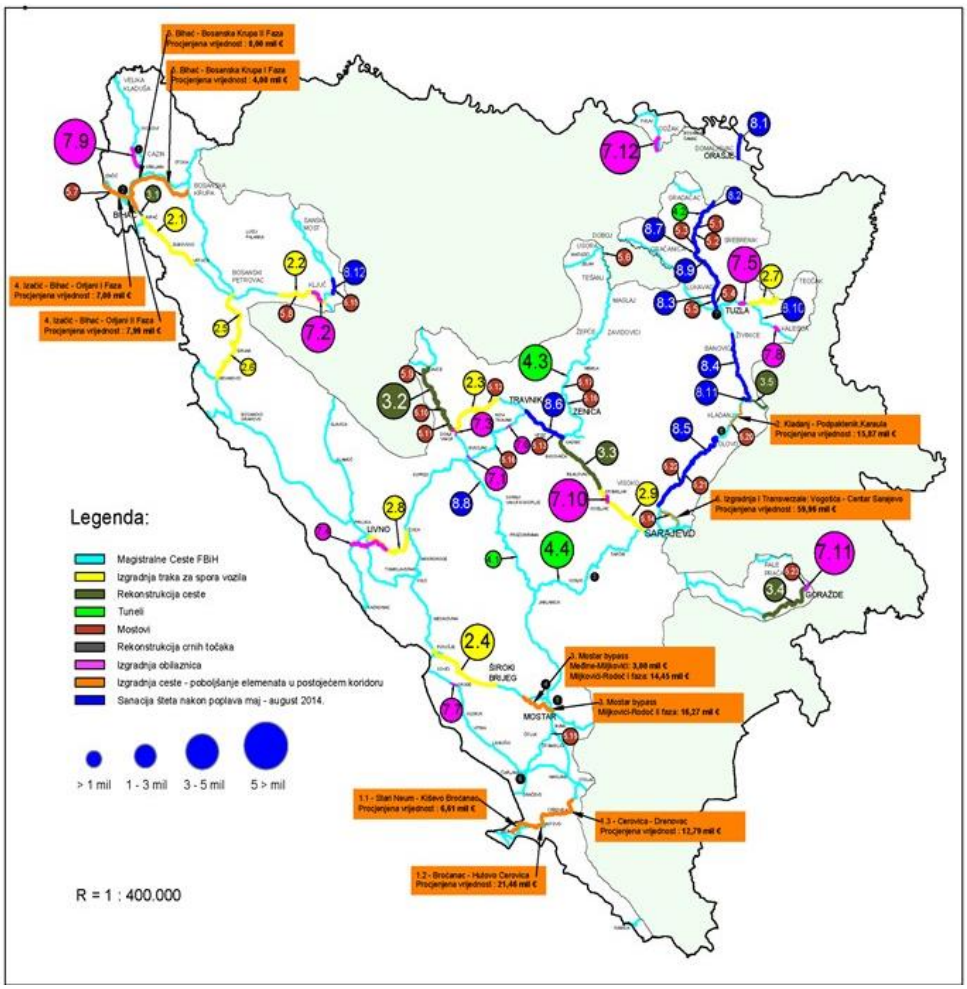

karta 3
Program modernizacije magistralnih cesta 2016 - 2020
(Izvor: JP Ceste Federacije BiH Sarajevo)

Subvencije za ceste se dijele prema sljedećem modelu:

- Autoceste: 35 miliona EUR goriva (servisiranje kredita) + 14 miliona EUR cestarine
- Namjenski resursi iz trošarina/akciza na gorivo, taksa za registraciju itd.):
  - 40% magistralne ceste
  - 35% regionalne ceste
  - 25% lokalne ceste
- **Inicijative ministarstva za nove akcize (na gorivo):**
  - 0,05 EUR/ litar namjenjeno za autoceste
  - 0,025 EUR /litar namjenjeno za magistralne ceste

2.2.1.1 Trans-Evropska mreža puteva u BiH

Sljedeća karta prikazuje dijelove TEN-T ceste, naime E73, E65, E661 i E761 i nalaze se na mapi 4.

Karta 4

Trans-evropska mreža cesta u BiH

Od	Do	Razdaljina (km)	Dodatne info
Karuse	Maglaj	21	E73
Maglaj	Zenica	58	E73
Zenica	Lasva	8	E73
Lasva	Visoko	35	E73
Visoko	Podlugovi	9	E73
Podlugovi	Semizovac	9	E73
Semizovac	Sarajevo	8	E73
Sarajevo	Blazuj	9	E73
Blazuj	Tarcin	19	E73
Tarcin	Konjic	24	E73
Konjic	Jablanica	22	E73
Jablanica	Mostar bypass 1	51	E73
Mostar bypass 1	Mostar bypass 2	20	E73
Mostar bypass 2	Buna (Zitomislic)	10	E73
Buna (Zitomislic)	Tasovcici (Capljina)	16	E73
Tasovcici (Capljina)	Doljani	9	E73
Neum north-west	Neum southeast	7	E65
Entitety border	Jajce	25	E661
Jajce	Donji Vakuf	34	E661
Donji Vakuf	Travnik	37	E661
Travnik	Lasva	33	E661
Sarajevo	Entitety border (Lukavica)	4	E762
Entitety border (Trnovo)	Entitety border (Trnovo)	14	E762
Sarajevo	Entitety border (Pale)	10	E761
Entitety border (Podgrab)	Entitety border (Sastavci)	14	E761

Tablica 2
Spisak dijelova TEN-T mreže u FBiH

2.2.2 Usluge

Pregled glavnih pokazatelja mreže cesta je prikazan u nastavku. Glavni dostupni podaci i parametri o prometu su preuzeti iz Statiističkog godišnjaka FBiH.

Prema službenim podacima broj registriranih vozila u 2014. godini se povećao 33% u odnosu na 2003. godinu (grafikon 6). Trend rasta je bio do 2009. godine, nakon čega slijedi pad u 2010. i oporavak posljednjih godina.

Grafikon 6
Broj registriranih vozila (u tisućama)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Prema podacima publikacije "Brojanje prometa na magistralnim cestama FBiH u 2014." urađena je analiza kretanja broja vozila na dionicama magistralnih cesta gdje postoje kontinuirana brojenja (grafikon 7). Analiza je pokazala da je broj vozila (ukupno 55 dionica) imao pad u razdoblju globalne krize i slijedio je oporavak u posljednjim godinama.

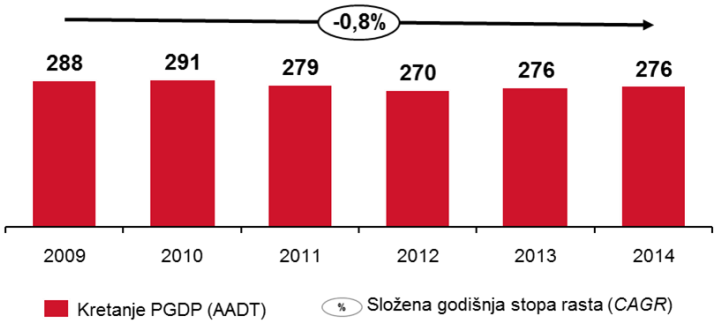

Grafikon 7
Kretanje prosječnog dnevnog prometa na nivou godine (PGDP)
(55 sekcija magistralnih puteva koji imaju kontinuirana brojenja)
(Izvor: Brojanje prometa na magistralnim cestama FBiH u 2014. - www.jpcfbih.ba/ba/publikacije/publikacije.shtml)

Gradski i prigradski prijevoz je imao pad posljednjih godina što pokazuje i relativno stabilan broj putnika u javnom prijevozu koji čak bilježi i mali pad (grafikon 8).

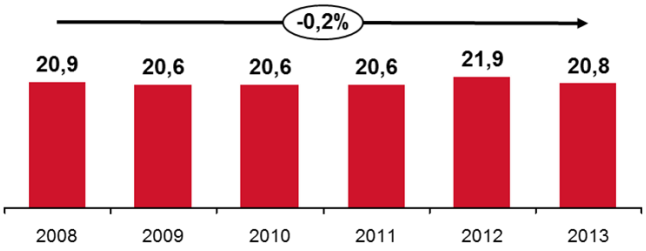

Grafikon 8

Prevezeni putnici u javnom prijevozu (u milionima)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Posljednja prometna analiza rađena na razini cijele države je Transportni master plan (u daljnjem tekstu "TMP") BiH iz 2001. godine. Podaci iz ovog istraživanja se koriste i danas. U tabeli 3 prikazana je distribucija vozila i popunjenost.

Vrsta vozila	Postotak učešća vrste vozila u ukupnom prometu	Prosječna popunjenost (broj osoba)
Putnički automobil	85,8	2,0
Autobus	2,6	17,1
Kamion	7,2	1,4
Šleper	4,4	1,3
Ukupno	**100**	**2,3**

Tablica 3
Distribucija vozila prema klasi i upotrebi prema TMP 2001
(Izvor: Studija master plana za transport u BiH, 2001)

Promet na cestama

Prema TMP-u ukupan interni i eksterni godišnji promet za 2000. godinu je bio 125.211 putovanja. Podjela prema vrsti vozila je:

- 110.400 putničkih automobila (88,2%),
- 2.682 autobusa (2,1%),
- 8.088 kamiona (6,5%),
- 4.024 šlepera (3,2%).

Glavna polazišta – odredišta su prikazana na grafikonu 9.

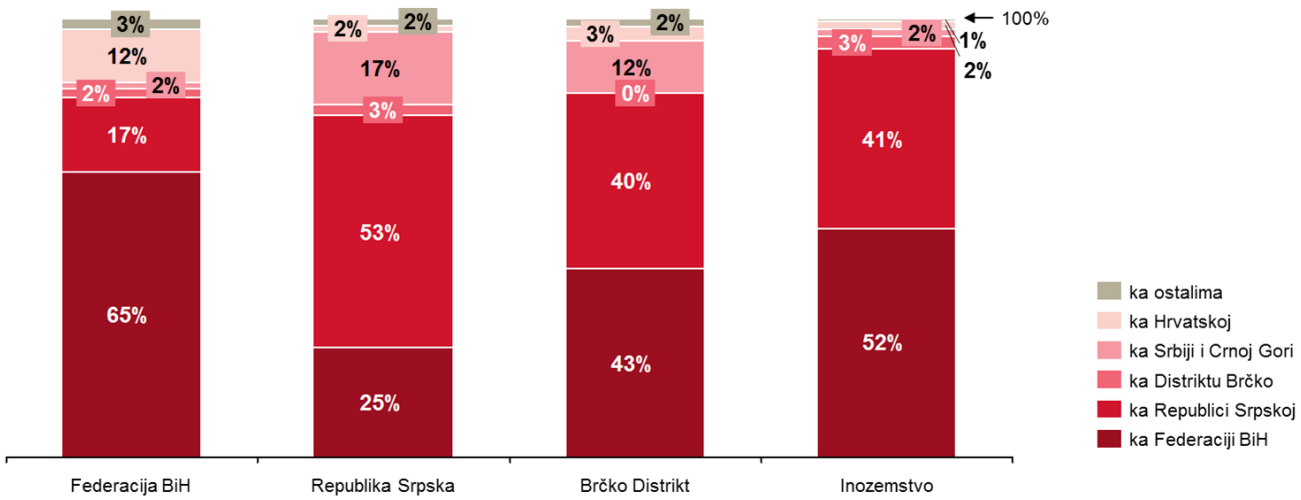

Grafikon 9
Glavna polazišta – odredišta (prema TMP 2001)
(Izvor: Studija TMP-a u BiH, 2001)

U TMP-u se također nalazi i očekivani razvoj transportne potražnje (Grafikon 10).

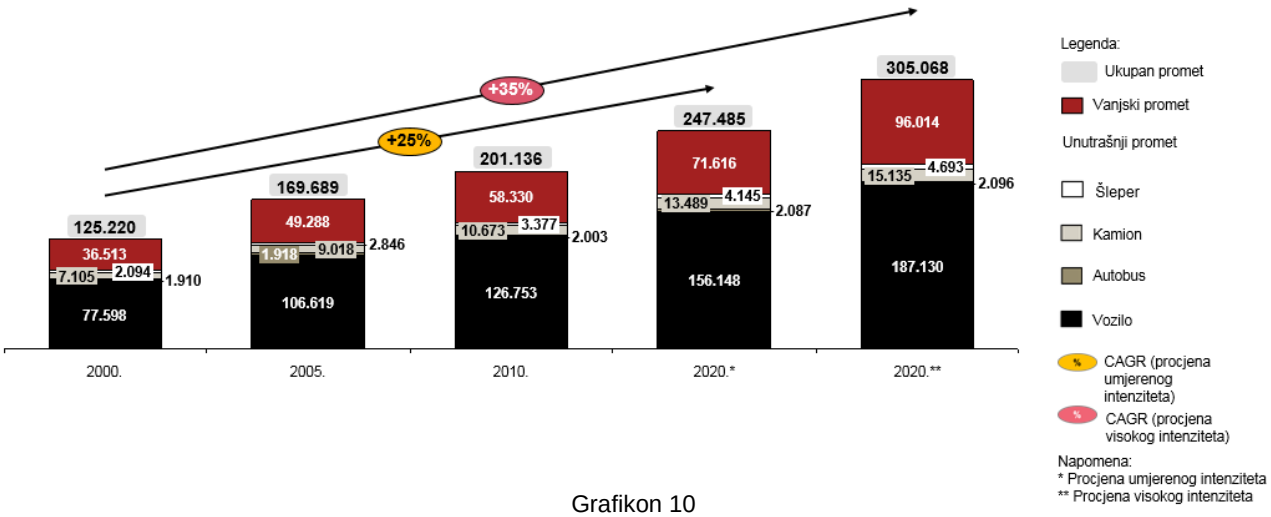

Grafikon 10
Očekivani razvoj transportne potražnje putnika i robe
(Izvor: Studija TMP-a u BiH, 2001)

Prometne nesreće na cestama

- 6% nesreća sa poginulim osobama (posljednjih godina)
- 24% nesreća sa ozlijeđenim osobama (posljednjih godina)

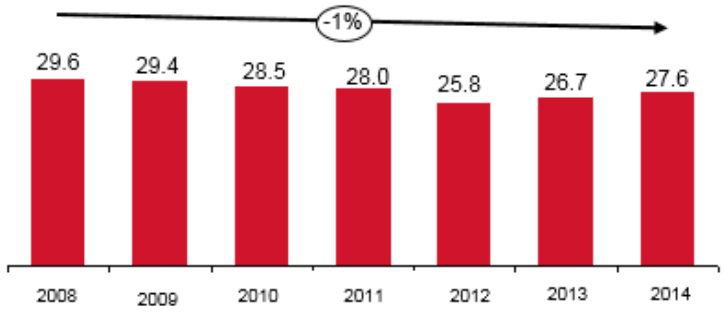

Grafikon 11
Broj prometnih nesreća (od 2008. do 2014.)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Teretni promet: Trend kretanja prometa u FBiH od 2008. do 2014.

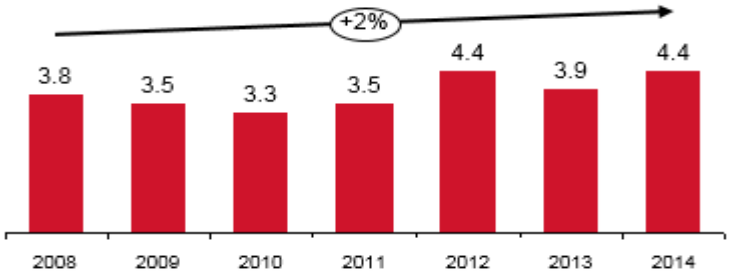

Grafikon 12
Cestovni prevoz tereta (u milionima tona)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

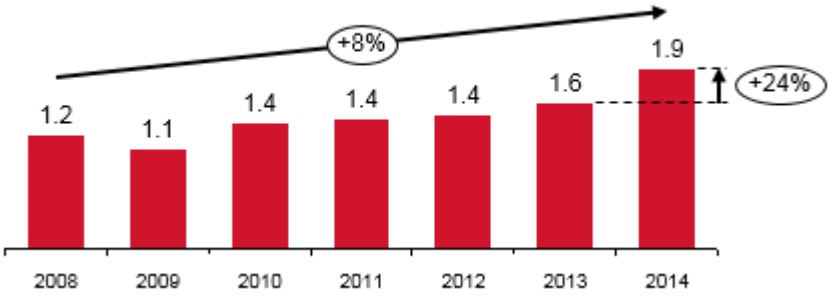

Grafikon 13
Cestovni prevoz tereta (u milijardama tona*km)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Teretni promet: Glavne kategorije dobara koje se prevoze cestama (2014.)

Kategorija dobra	Količina (u hiljadama tona)
Hemikalije, hemijski proizvodi, vlakna, vještačka vlakna, proizvodi od gume i plastike	565
Drvo i proizvodi od drveta i pluta (osim namještaja); celuloze, papira i proizvoda od papira; tiskovina i snimljenih zapisa	458
Ugalj i lignit; treset; sirov nafta i prirodni plin; uran i torij	432
Ostali nemetalni mineralni proizvodi	372
Prehrambeni proizvodi, piće i duhan	242
Ukupno	4.686

Tablica 4
Glavne kategorije dobara koje su prevezene cestama (2014.)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

2.2.3 Regulativa

Trenutni regulatorni okvir: Tijela

- **Ministarstvo prometa i komunikacija FBiH**
  - Uloga i odgovornosti: vrši upravne, stručne i druge poslove utvrđene zakonom koji se odnose na nadležnost Federacije u oblasti prometa i komunikacija
  - Javne kompanije u vlasništvu FBH:
    - JP Autoceste FBiH Mostar (www.jpautoceste.ba) za autoceste i brze ceste
    - JP Ceste FBiH Sarajevo (www.jpdcfbh.ba) za magistralne ceste

- **Ostala relevantna tijela:**
  - Javne ustanove za regionalne puteve (u županijama/kantonima Unsko-Sanski, Tuzlanski, Zapadnohercegovački)
  - Administrativne jedinice u okviru županijskih/kantonalnih ministarstava (ostale županije/ kantoni)

Trenutni regulatorni okvir: Popis relevantnih zakona i propisa u FBiH

- Zakon o federalnim ministarstvima i drugim organima uprave FBiH (“Službeni list Federacije BiH”,58/02,19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06);
- Zakon o cestama u FBiH (“Službeni list Federacije BiH”, 12/10, 16/10, 66/13);
- Zakon o sigurnosti prometa u BiH (“Službeni list BiH”, 6/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10, 18/13);
- Zakon o autocesti Koridor Vc (“Službeni list Federacije BiH”, 18/13);
- Zakon o cestovnom prijevozu FBiH (“Sllužbeni list Federacije BiH”, 28/06);
- Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prevozu (“Službeni list BiH”, 1/02);

- Zakon o trošarinama u BiH ("Službeni list BiH", 62/04);
- Zakon o javnim poduzećima u FBiH ("Službeni list Federacije BiH", 8/05, 81/08, 22/09);
- Zakon o raspodjeli javnih prihoda u BiH ("Službeni list BiH", 22/06, 22/09);
- Smjernice za projektiranje, izgradnju, nadzor i održavanje puteva (BiH, Sarajevo/Banja Luka 2005).

Glavna regulatorna pitanja

- Usklađivanje sa politikama Evropske unije (u daljnjem tekstu „EU") za sigurnost na putovima, s obzirom na vrlo visoku stopu smrtnosti, ne samo gledajući regulatorni okvir već i na praktična rješenja za implementaciju (gdje je potrebno izvršavanje) i širenje
- Regulatorni okvir za pristupnim cijenama za puteve koji se naplaćuju

2.2.4 Zaključci

Sljedeći zaključci su sumirani oslanjajući se na trenutnu situaciju u cestovnom sektoru:

- **Infrastruktura**
  - Autoceste: izgrađeno 92 km od potrebnih 285 km i zahtijevaju nove modele i cikluse investicija
  - Magistralne ceste: nastavak programa modernizacije 2016 – 2020 i realizacija drugih strateških projekata 2021 -2030
  - Regionalne ceste: neophodno je uspostaviti određeni program investiranja
  - Administrativne procedure i studije u cilju utvrđivanja novih cesta koje će se dodati na osnovnu TEN-T mrežu u FBiH.[1]

- **Usluge**
  - Nezadovoljavajući nivo usluge zbog neadekvatnog stanja mreže, izazvanog nedovoljnim ulaganjima (osim izgrađenih autocesta)
  - Male brzine, uska grla i crne točke
  - Problem sigurnosti: broj nesreća znatno veći od prosjeka EU

- **ICT perspektiva**
  - Neophodno unaprijediti ICT u sektoru cesta

- **Regulativa**
  - Neophodno poboljšati smijernice (nepotpune i neprilagođene za BiH)

[1] Na primjer, može se istražiti opravdanost unapređenja ceste Kupres-Livno (koja je trenutno van planiranog proširenja Koridora Vc).

2.3 Željeznice

2.3.1 Infrastruktura

- Željeznička kompanija FBiH je Javna kompanija Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu „ŽFBiH")
- ŽFBiH je odgovorna za javni transport putnika i robe i upravljanje infrastrukturom na teritoriji entiteta

Sljedeća karta prikazuje trenutnu željezničku mrežu u FBiH, također pokazuje lokaciju planirane nove linije Vareš – Banovići.

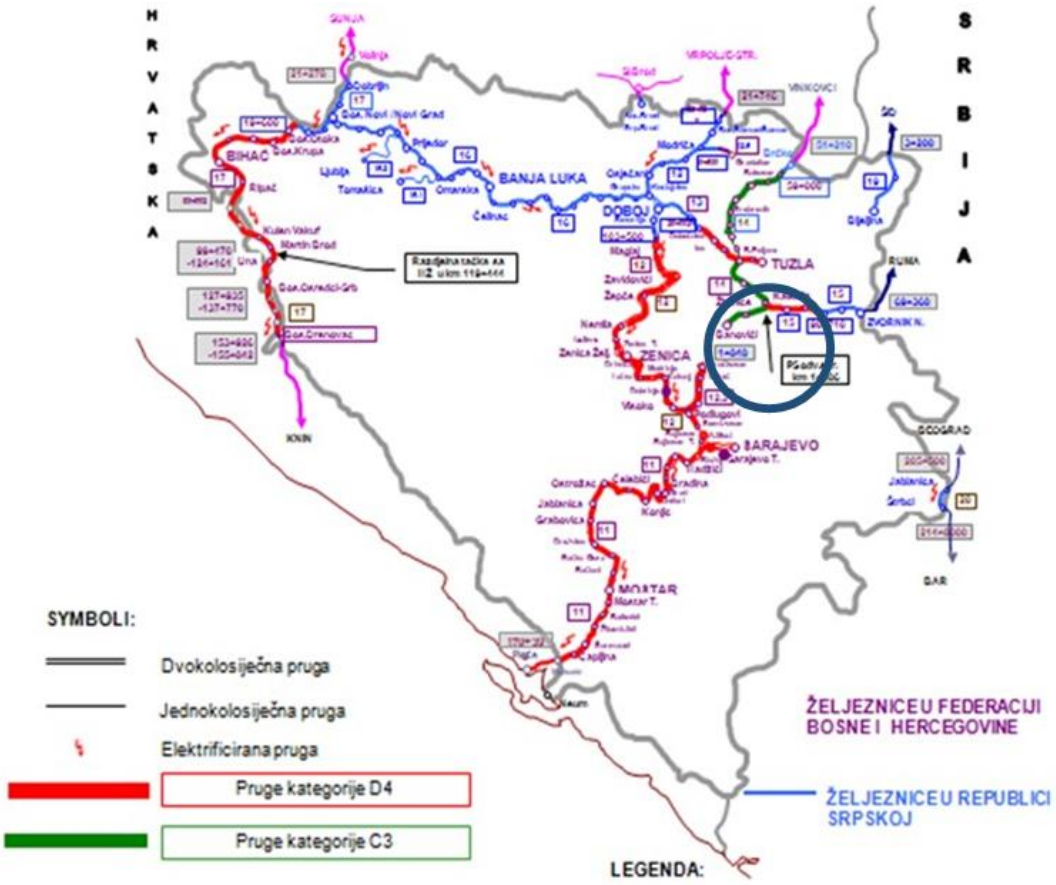

Karta 6
Željeznička mreža u BiH i FBiH, kategorizacija ŽFBiH
(Izvor: ŽFBiH)

Karakteristike željezničke mreže:

- Loše karakteristike željezničke mreže
- Kritičnost glavnih uskih grla i željezničke mreže
- Dužina željezničke mreže je 608,5 km u FBiH i 424,3 km u RS
- Elektrificirane mreže u dužini od 440,9 km
- Dvokolosječne pruge u dužini od 68,5 km
- Osovinsko opterećenje većinom 22,5 t, Brcko – Banovići i C3 20 t
- Maksimalna brzina 70 km/h za putničke vlakove (u najvećem dijelu mreže) i 50 km/h za teretne vlakove

Investicije u željezničku mrežu:

Dva ciklusa investiranja u rekonstrukciju željeznica u BiH su implementirana od strane „*Jedinice za implementaciju projekta* za rekonstrukciju željeznica u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu „PIU BHŽJK").

1. Regionalni projekat željeznica u BiH I (2002 – 2004)
2. Regionalni projekat željeznica u BiH II (2008 – 2014)

Dionica Sarajevo – Bradina (tunel Ivan) je i dalje u realizaciji.

Ukupna vrijednost kredita drugog ciklusa je 156 miliona EUR. 60% tih sredstava je dodijeljeno ŽFBiH.

Inozemni krediti:

- Talgo kredit Vlade Španije
- Portugalski kredit za teretne vagone

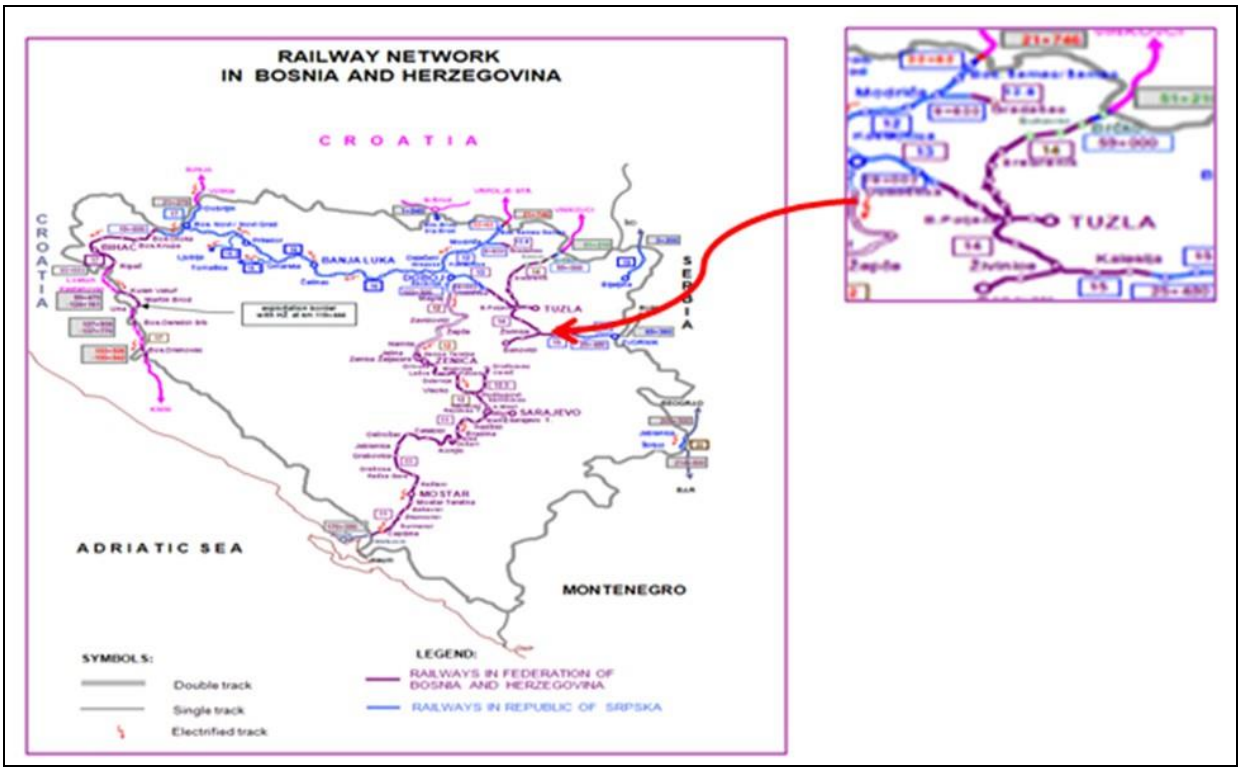

Karta 7
Željeznička mreža u BiH i FBiH i neelektrificirani dio mreže
(Izvor: ŽFBiH)

Trenutno stanje mreže u FBiH:

- ukupna dužina koridora Vc je 324 km
- oko 50% je rekonstruirano (ili u progresu)

Završeni radovi rekonstrukcije:

- Bradina – Konjic i Čapljina – Konjic, dužina 130 km
- Sarajevo – Bradina, dužina 32 km

Izvršene intervencije:

- Rekonstrukcija gornjeg stroja pruge (šine, pragovi, tucanički zastor, pričvrsni pribor)
- Djelimično je popravljena kontaktna mreža, gdje je bila potrebna rekonstrukcija gornjeg stroja
- Renoviran sigurnosni stanični sustav

Intervencije koje treba izvršiti:

- Sustav kontrole vlakova
- Telekomunikacije i elektrane za snadbijevanje energijom

26,6% mreže FBiH je popravljeno.

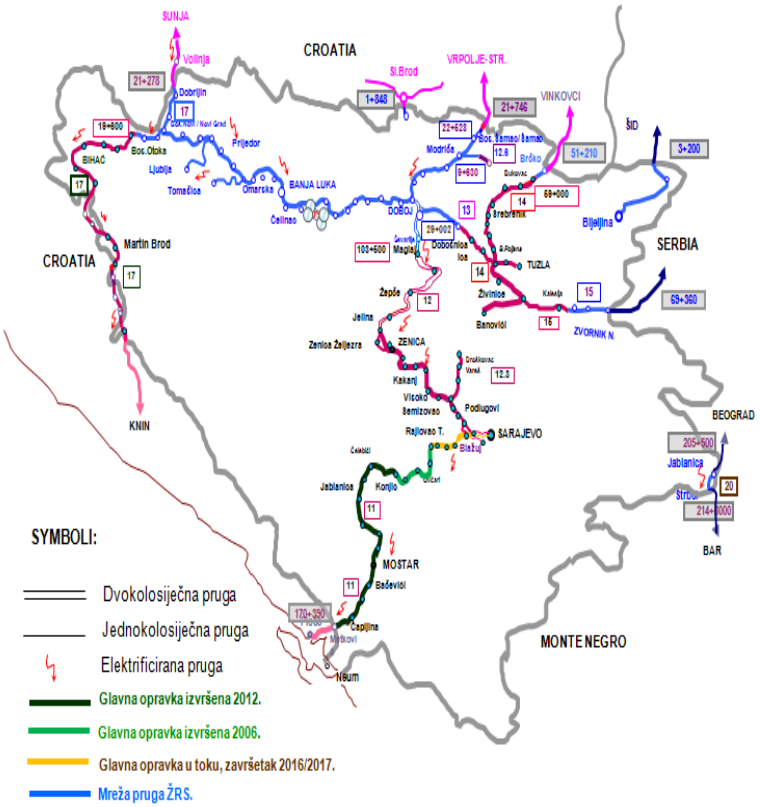

Karta 8
Radovi na željezničkoj mreži u FBiH
(Izvor: ŽFBiH)

Prioriteti za mrežu željeznice prema SEETO su prikazani na karti 9:

- Unaprjeđenje i elektrifikacija dionice Brčko - Tuzla, dužine 67 km
- Unaprjeđenje i elektrifikacija Doboj (Dobošnica u FBiH) - Tuzla - Živinice - Kalesija - Zvornik, dužine 138 km
- Unaprjeđenje nepopravljenog dijela koridora Vc u FBiH (Sarajevo - Doboj), dužine 162 km

Karta 9
Prioriteti za mrežu željeznice prema SEETO
(Izvor: ŽFBiH)

2.3.1.1 Mreža željeznica u BiH – Mediteranski koridor

Mediteranski koridor povezuje Pirinejsko poluostrvo sa mađarsko-ukrajinskom granicom. Njegov nastavak na zapadni Balkan povezuje Središnju Evropu sa BiH. Ukupna dužina dijela koji prolazi kroz BiH je 340 km.

Dvije glavne željezničke mreže u BiH su:

1. Pruga **sjever-jug** je dio pan-evropskog koridora V (Tablica 5) koji povezuje Budimpeštu i Hrvatsku, i čini važnu vezu s pomorskom lukom Ploče i riječnim lukama Šamac i Brčko
2. Pruga **istok-zapad** kroz BiH povezuje Hrvatsku sa Srbijom i paralelno sa pan-evropskim koridorom X. Uz to, pruga uz rijeku Unu, koja je dio trase Zagreb – Bihać – Split, je dužine 94,5 km.

Od	Do	Dužina (km)	Dodatne informacije
Doboj	Jelina	87	
Jelina	Sarajevo	86	
Sarajevo	Capljina	170	
Capljna (BiH / HR)	Metkovic (HR / BiH)	7	prekogranično
Doboj	Jelina	87	

Tablica 5
Mediteranski koridor u FBiH: Veze kroz BiH (polazište, odredište, dužina)

2.3.2 Regulativa

Trenutni regulatorni okvir: Regulatorni odbor

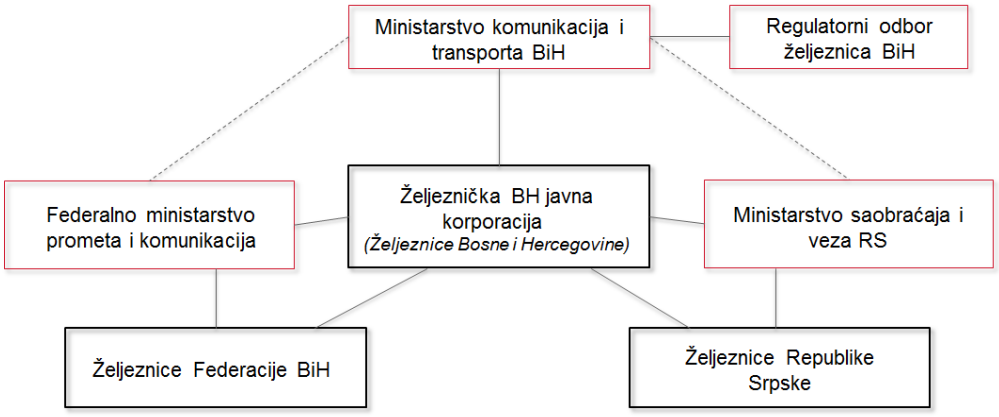

Grafikon 16
Trenutni regulatorni okvir: Regulatorni odbor
(Izvor: Bosanskohercegovačka željeznička javna korporacija - www.bhzjk.ba/ENG/about.html)

Trenutni regulatorni okvir: Popis relevantnih zakona i propisa:

- **Transportna politika okvir BiH za period 2015-2030.** ("Službeni glasnik BiH", br. 42/15)
- **Zakon o željeznicama BiH** ("Službeni list BiH", 52/05)
- **Zakon o željeznicama FBiH** ("Službene novine FBiH",41/01, 25/12)
- **Zakon o sigurnosti željezničkog prometa** ("Službene novine FBiH", 33/95)
- **Zakon o financiranju željezničke infrastrukture i sufinanciranju putničkog i kombiniranog prometa** ("Službene novine FBiH", 57/03)
- **Zakon o financijskoj konsolidaciji JP ŽFBiH d.o.o. Sarajevo za period od 1. siječnja 2008. do 31. prosinca 2012.** ("Službene novine FBiH", 4/09)
- **Sporazum između FBiH i Republike Srpske o uspostavljanju zajedničke željezničke javne korporacije kao dijela transportne korporacije** ("Službene novine FBiH", 46/98, "Službeni glasnik RS", 21/99)
- **Uredba o radu ŽFBiH i organa uprave u odgovoru na izvanredna događanja** ("Službene novine FBiH", 66/04)

Glavna regulatorna pitanja

- Primjena direktiva EU o interoperabilnosti i sigurnosti
- Primjena standarda EU za obnovu željezničkih dionica
- Stvaranje održivog sustava financiranja održavanja željezničke infrastrukture, uvođenjem akciza na naftne ili duhanske proizvode
- Puna primjena Zakona o financiranju željezničke infrastrukture, dodjeljivanjem ukupnih troškova održavanja iz proračuna
- Restrukturiranje željezničke kompanije u skladu sa direktivama EU, kada BiH uđe u EU
- Otvaranje željezničkog tržišta, nakon što BiH uđe u EU i nakon što se postignu svi prethodni ciljevi

2.3.3 Usluge

Pregled pokazatelja željezničke kompanije u 2015. godini: prevezeno je ukupno 334.000 putnika i 8.882.000 tona

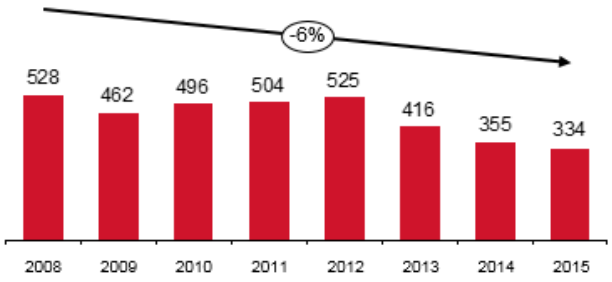

Grafikon 17
Broj putnika (u tisućama putnika)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH);

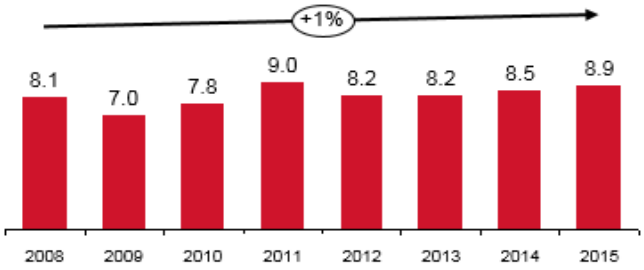

Grafikon 18
Prevezena roba (u milionima tona)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Promet putnika

U prethodnih nekoliko godina promet putnika je zabilježio značajan pad.

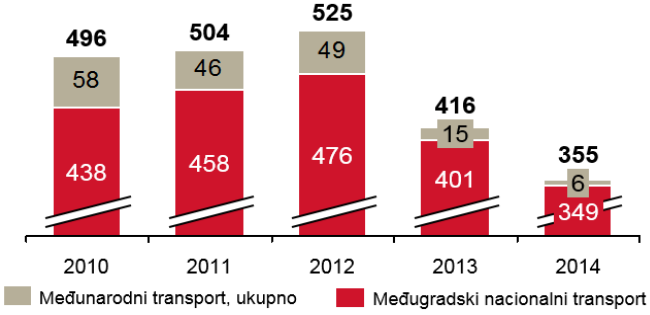

Grafikon 19
Trend prometa putnika u FBiH (u tisućama putnika)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Prevoz tereta

Promet robe	2010	2011	2012	2013	2014
Unutrašnji promet	4.543	5.628	5.436	5.291	5.387
Izvoz	1.175	1.183	1.027	1.057	1.136
Uvoz	2.058	2.203	1.720	1.812	1.951
Tranzit	19	19	1	8	23
Ukupno	**7.795**	**9.033**	**8.184**	**8.168**	**8.497**

Tablica 6

Prevezena roba, 2010 – 2014 (u tisućama tona)

(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Promet robe	2010	2011	2012	2013	2014
Unutrašnji promet	177	188	262	241	236
Izvoz	189	180	165	180	186
Uvoz	473	502	307	364	455
Tranzit	6	3	0	2	8
Ukupno	**845**	**873**	**734**	**787**	**885**

Tablica 7

Željeznički prijevoz tereta (u milionima tona*km)

(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

Količina prevezene robe je pokazala blagi, ali stalan rast u posljednjih nekoliko godina. 2014. godine, nivo je bio kao i u 2011. godini.

2.3.4 Zaključci

Trenutna situacija u željezničkom sektoru vodi do sljedećih zaključaka:

- **Infrastruktura**
  - Nastaviti investirati u postojeću infrastrukturu kako bi se povećala brzina i sigurnost u cilju da se dostignu EN (*eng. European standards*) i TSI (*eng. Technical Specification for Interoperability*)
  - Završiti elektrifikaciju mreže
  - Sagraditi terminale za kontejnere
- **Usluge**
  - Poboljšati mobilnost željeznicom (kroz bolju infrastrukturu)
  - Razvijati / unaprijeđivati kapacitete za utovar i istovar na teretnim terminalima
- **ICT perspektiva**
  - Uspostaviti informacijski sustav za putnike
  - Razviti informacijski sustav u teretnom prevozu
- **Regulativa**
  - Uskladiti sa EU standardima

2.4 Zračni promet

2.4.1 Infrastruktura

U FBiH postoje tri glavna aerodroma koji su prikazani na karti 10.

Karta 10

Glavni aerodromi u FBiH

Najznačajniji aerodrom u FBiH je **Međunarodni aerodrom Sarajevo**. Aerodrom je lociran 6,1 km jugozapadno od Sarajeva. U nastavku su glavne karakteristike Aerodroma Sarajevo:

- Pista: ICAO oznaka: 4 D; dužina i širina:2600m x 45m; nadmorska visina: 511 m; PCN 60/F/C/X/T
- Maksimalan godišnji kapacitet putnika 800.000
- Površina terminala: asfalt; LCN 60; 7 parking mjesta za avione tipa A320, 321, 319, B727, B737, B757
- Terminal za komercijalne aktivnosti: “duty free“ prodavnice; 4 restorana i bara; kiosk; pošta; 3 bankomata; 11 avio kompanija; 12 rent-a-car agencija; 4 internet kioska
- Broj šaltera za check-in: 12
- Broj izlaza: 5 (3 + 2 avio mosta)

Cestovni prilaz aerodromu je dobar (potrebno je oko 20 minuta od centra Sarajeva. Planirane investicije (proširenje postojećeg terminala i prilaz aerodromu) su procijenjene na 40 miliona EUR.

Glavne karakteristike **Mostarske zračne luke - aerodroma**:

- Pista: ICAO oznaka: 4 D; dužina i širina: 2400m x 49m; nadmorska visina: 48 m; PCN 44/R/B/W/U
- Površina terminala: asfalt; LCN 60; 2 parking mjesta za avione tipa A320 + 4 parking mjesta za tipove 6M (u upotrebi samo po danu)

Cestovni pristup aerodromu je dobar. Planirane su sljedeće investicije: nadogradnju taksi stajališta, pristupno svjetlo za polijetanje – slijetanje, asfaltiranje platforme II, dodatne četiri pozicije za oznaku C, „push back“, itd.

Glavne karakteristike **Tuzlanskog aerodroma**:

- Pista: ICAO oznaka: 4 D; dužina i širina: 2484m x 45m; PCN 44/R/B/W/U

Pristup aerodromu je dobar. Planirane investicije se odnose prije svega na razvoj aerodroma za teretni avio promet.

2.4.2 Regulativa

Regulatorni okvir

- **Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH** (u daljnjem tekstu „BHDCA“) je organ koji je nadležan za obavljanje regulatorne funkcije i nadzor u području civilnog zrakoplovstva i kontrole zračnog prometa
- **Agencija za pružanje usluga u zračnoj navigaciji BiH** je organ koji osigurava uslove za preuzimanje kontrole i upravljanja zračnim prostorom

Trenutni regulatorni okvir (relevantni zakoni i legislativa)

- **Zakon o zrakoplovstvu BiH** („Službeni list BiH", 39/09)
- **Zakon o agenciji za pružanje usluga u zračnoj navigaciji BiH** („Službeni list BiH", 43/09)

Potpuno provođenje Sporazuma o zajedničkoj evropskoj avijaciji

- Pristup slobodnom tržištu
- Sloboda osnivanja
- Jednaki uvjeti konkurencije
- Zajednička pravila, uključujući oblasti sigurnosti, upravljanja zračnim prometom, društvene i okolišne oblasti

2.4.3 Usluge

Pokazatelji zračnog prometa

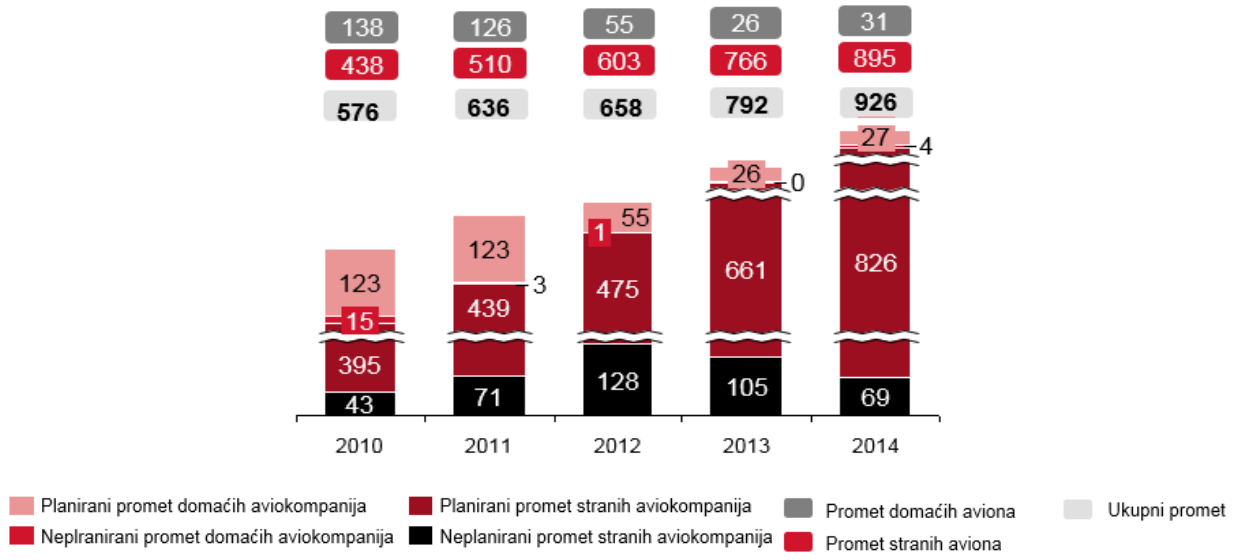

Grafikon 20
Broj komercijalnih putnika - domaći i strani (u tisućama)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

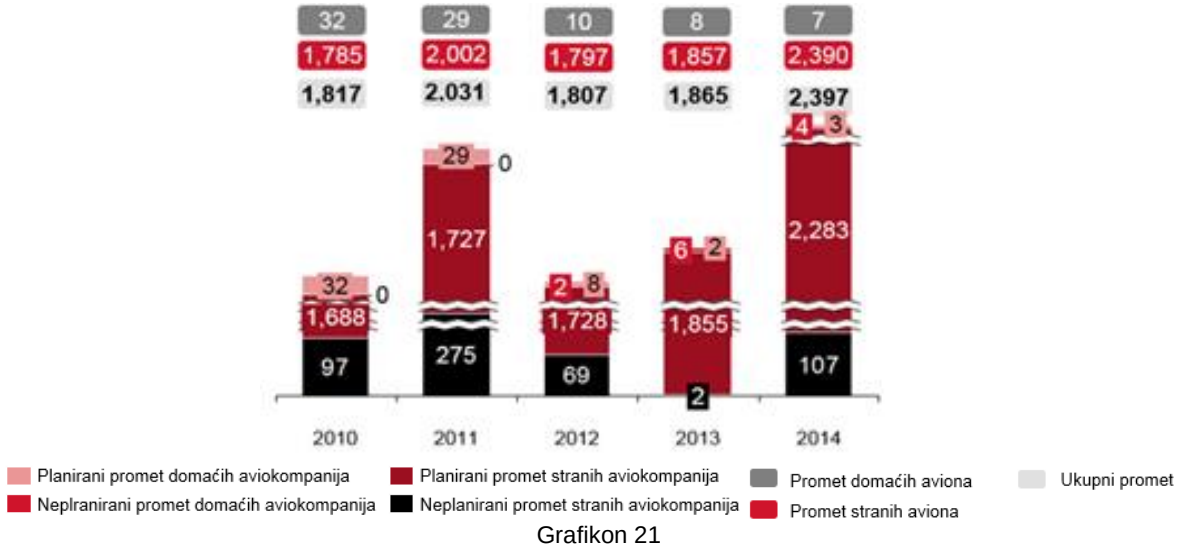

Grafikon 21
Promet tereta: Transportirane tone godišnje (u tisućama)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

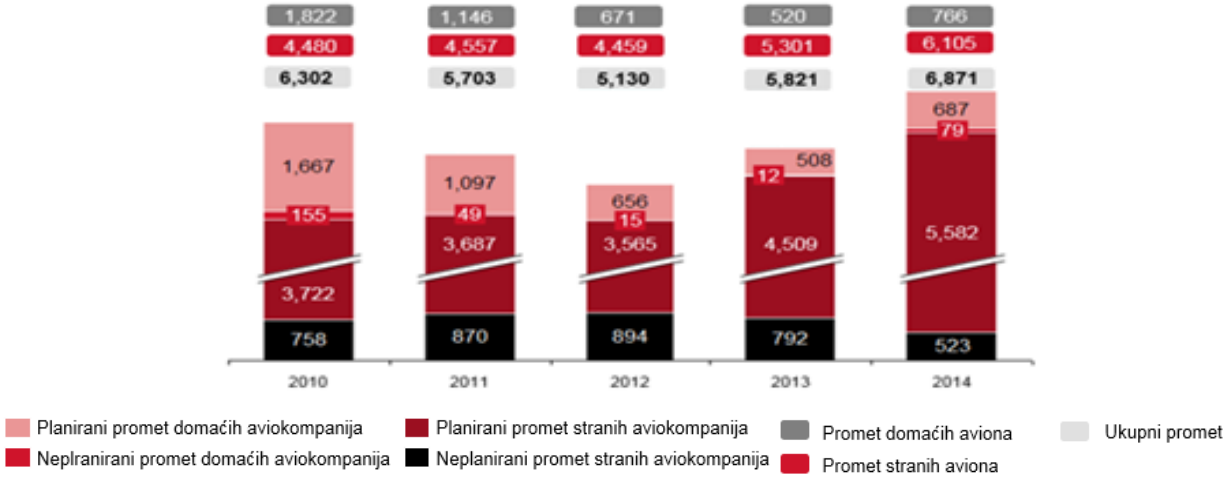

Grafikon 22
Broj komercijalnih letova (domaći i strani)
(Izvor: Statistički godišnjak 2015. godine, Zavod za statistiku FBiH)

2.4.4 Zaključci

Trenutna situacija u zračnom transportnom sektoru opisana u prethodim sekcijama navodi sljedeće zaključke:

- **Infrastruktura**
  - Aerodrom Sarajevo: neophodno je proširenje kapaciteta
  - Aerodrom Mostar: potrebna su veća ulaganja zbog očekivanog povećanja prometa
  - Aerodrom Tuzla: razvoj aerodroma bi mogao biti fokusiran na teretni zračni promet
- **Usluge**
  - Poboljšati u skladu sa potrebama budućeg razvoja
- **ICT perspektiva**
  - Poboljšati paralelno sa razvojem infrastrukture
  - Preuzeti potpunu kontrolu nad BiH zračnim prostorom od Hrvatske i Srbije
- **Regulativa**
  - Uskladiti sa EU standardima

3 CILJEVI KOJE TREBA POSTIĆI KROZ TRANSPORTNU STRATEGIJU

3.1 Transportna politika – okvir za Transportnu strategiju

Strategija Transporta je razvijena u skladu su s **Okvirnom transportnom politikom BiH 2015 - 2030.** Takav dokument predstavlja "okvir i osnovni dokument na temelju koje će se razviti strategija, zakoni, regulativa, programi, planovi i ostala dokumentacija u procesu napretka i razvoja transportnog sektora" kao na pravce razvoja, akcijske planove i prioritete **na nivou BiH, njenih entiteta i BD, u skladu sa Ustavom BiH.**

Okvirna transportna politika 2015 – 2030. definira:

- Viziju transportnog sektora u BiH:
  - efikasan i ekonomičan transportni sustav
  - razvoj transportnog sustava usmjeren na tržišni i konkurencijski temelj
  - transportni sustav potpuno usklađen s propisima i standardima EU i pravilima Svjetske trgovinske organizacije (u daljnjem tekstu „*WTO*")
- Krajnji cilj: „raditi na očekivanom procesu razvoja lokalne ekonomije i društvenog razvoja s ciljem osiguranja **održivog razvoja transportnog sustava**, i razviti sustav koji će zadovoljiti zahtjeve u pogledu poboljšanja mobilnosti roba i ljudi i fizičkog pristupa tržištima, radnim mjestima i obrazovanju, kao i svim drugim društvenim i ekonomskim potrebama" koji se treba razviti u skladu sa postavljenim ciljevima.
- **Detalji za implementaciju Transportne politike moraju biti razrađeni u Transportnoj strategiji** (za 2015 - 2030.) i Akcijskom planu, kojim se utvrđuju aktivnosti i programi koje treba poduzeti (upravne reforme, regulatorno usklađivanje, jačanje kapaciteta i investicijskih programa), kao i pripadajuću raspodjelu odgovornosti, vremenskog okvira i ključnih indikatora za izvršavanje.

Horizontalni cilj u Transportnoj politici BiH 2015 - 2030. je postavljen ka integraciji zemlje u EU, prateći Protokol o kopnenom prijevozu koji je ugrađen u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

Transportni sektor mora doprinijeti održivom i stabilnom ekonomskom razvoju kroz četiri opća cilja:

i) osigurati institucionalnu efikasnost,
ii) osigurati financijsku održivost,
iii) poticanje gospodarskog razvoja, i
iv) rješavanje ekoloških i društvenih utjecaja

Ovi ciljevi će se postići kroz **38 konkretnih akcija** koje će se uzeti u obzir u definiranju liste akcija Strategije transporta, u skladu sa potrebama i specifičnostima entiteta i BD.

Štoviše Transportna politika postavlja šest ciljeva za postizanje sveukupnog cilja održivog razvoja transportnog sustava:

- zadovoljiti socijalnu i ekonomsku potražnju,
- pružiti najviši nivo usluge po najnižim mogućim troškovima,
- ispunjavati zahtjeve u pogledu informacija i sigurnosti,
- biti financijski održiv i na temelju glavnih izvora financiranja u rasponu od korisničkih naknada, općinskih proračunskih sredstava i uključivanja privatnog sektora, zadovoljiti potrebe u smislu održavanja, poboljšanja i razvoja prometne infrastrukture,
- biti u skladu sa EU standardima i regulativi,
- imati minimalni negativni uticaj na životnu sredinu.

Transportna strategija je bazirana na osnovu gore navedenih ciljeva, koji su detaljno opisani u specifičnim ciljevima, u skladu sa potrebama i posebnostima FBiH, kao što je prikazano u sljedećem odjeljku.

3.2 Ciljevi

3.2.1 Regulativa

Strateški ciljevi (Okvirna transportna politika BiH 2015 - 2030)	Specifični ciljevi Transportne strategije	SEETO "Soft" mjere
Biti reguliran u skladu sa standardima i propisima EU	• Završetak restrukturiranja željezničkog poduzeća u skladu sa direktivama EU 2012/34 • Osigurati tehničko poboljšanje i integraciju ŽFBiH u jedinstveni evropski željeznički sustav • Omogućavanje jedinstvenog evropskog željezničkog sustava nakon integracije BiH u EU, u skladu sa EU direktivama • Otvaranje željezničkog tržišta željezničkim operaterima poslije ulaska BiH u EU, u skladu sa direktivama EU • Usvajanje UIC standarda za brze željeznice • Usklađivanje propisa zračnog prometa sa standardima EU	• Implementacija Sporazuma o graničnom prelazu
Biti financijski održiv i na osnovu glavnih izvora financiranja od korisničkih naknada	• Definirati stabilne izvore financiranja putova npr. kroz naplatu putarine i na osnovu trošarine na gorivo • Definirati stabilna željeznička sredstva kroz razvoj odgovarajućeg modela financiranja za željezničku infrastrukturu	

3.2.2 Infrastruktura, usluge i tehnologija

Strateški ciljevi (Okvirna transportna politika BiH 2015 - 2030)	Specifični ciljevi Transportne strategije	SEETO "Soft" mjere
Zadovoljiti socijalnu i ekonomsku potražnju	• Unutrašnje povezivanje Federacije kroz razvoj sigurne i brže transportne mreže izgradnjom autoceste na pravcu sjever-jug i izgradnjom brze ceste na pravcu istok-zapad • Privlačenje međunarodnih tranzitnih tokova, kroz integraciju infrastrukture FBiH u evropske transportne koridore preko Koridora Vc	• Definicija okvira za implementaciju EU teretnog koridora, na zapadnom Balkanu
Pružiti najviši nivo usluge po najnižim mogućim troškovima	• Unaprijeđenje kvalitete magistralne i regionalne mreže • Unapređenje željezničkog javnog prijevoza • Unapređenje cestovnog prometa • Poboljšanje kvaliteta usluga putničkog zračnog prijevoza • Smanjenje gužve u gradskom prometu	
Ispunjavati zahtjeve u pogledu informacijskog sustava i sigurnosti	• Smanjenje prometnih nesreća (trenutno iznad EU prosjeka) • Unapređenje ICT u transportnom sektoru • Povećanje sigurnosti željezničkog prometa • Preuzimanje potpune kontrole nad zračnim prometom od Srbije i Hrvatske	• Usvajanje smijernica i programa inspekcije za zaštitu puteva (u daljnjem tekstu „RSI") • Strateški okvir za implementaciju ITS) na Osnovnoj mreži *(eng. Core network)* • Razvoj SEED Plus (CEFTA sporazum o razmjeni podataka)
	• Završetak autoceste na Koridoru Vc • Završetak plana modernizacije cesta 2016 –	• Usvajanje plana održavanja za 2016 – 2020. za cijelu

Strateški ciljevi (Okvirna transportna politika BiH 2015 - 2030)	Specifični ciljevi Transportne strategije	SEETO "Soft" mjere
Zadovoljavanje potreba u smislu održavanja, unapređenja i razvoja transportne infrastrukture	2020 i realizacija drugih strateških projekata 2020 - 2030 • Uklanjanje uskih grla na putovima s malim brzinama • Razvoj regionalne mreže puteva • Završetak obnove i signalizacije željeznice na koridoru Vc i elektrifikacije cijele željezničke mreže • Razvoj željezničke infrastrukture s EN standardima i TS • Proširenje kapaciteta zračnih luka • Razvoj teretnog terminala • Razvoj / poboljšanje kapaciteta utovara i istovara na teretnim terminalima	Osnovnu mrežu (*Core Network)*
Osigurati minimalni negativni uticaj na životnu sredinu	• Unaprijeđenje korištenja različitih vidova transporta za prevoz robe i putnika • Monitoring emisija • Unapređenje EIA (Procjena uticaja na okoliš)	

4 STRATEGIJA

Strateško planiranje prometnog sektora može biti definirano kao alat u službi većih ekonomskih i društvenih ciljeva. Transportna strategija transporta, posebno za svaki vid transporta, ima za cilj definiranje akcija koje će biti primjenjene da bi se postigli opći i specifični ciljevi u krakoročnom (K, 2016-2020.), srednjoročnom (S, 2021-2025.) i dugoročnom periodu (D 2026-2030.).

Ispod su navedeni najvažniji elementi transportne strategije:

- Ispunjenje socijalnih i ekonomskih zahtjeva
- Zadovoljavanje potreba u smislu održavanja, unapređenja i razvoja transportne infrastructure
- Financijska održivost
- Usklađenost sa EU standardima i zakonima
- Zadovoljavanje potreba za sigurnošću i potrebama za informacijama
- Minimalan dozvoljeni uticaj na životnu sredinu

Akcije su smještene u različite periode u zavisnosti od stupnja njihove zrelosti, proračunskih ograničenja itd. Na taj način mogu biti definirane sljedeće kategorije razvoja: akcije koje će biti sprovedene prve (kratkoročne), akcije koje će biti sprovedene nakon neophodne pripreme (srednjoročne) i akcije koje u ovom trenutku nemaju dovoljan nivo zrelosti i/ili za koje postoje neka ograničenja (dugoročne)

Za svaku akciju transportna strategija definira:

- Organe odgovorne za provođenje akcije (npr. Ministarstvo, upravljač infrastrukturom, itd.)
- Instrumente koji će se koristiti za provođenje akcije (npr. financijski instrumenti, promjene zakona,itd.)

4.1 Strateške akcije

4.1.1 Regulativa

Strateški ciljevi	Specifični ciljevi strategije transporta	Aktivnosti		Vrijeme			Nadležni organ	Instrumenti
		Br.	Opis	K	S	D		
Biti financijski održiv i na osnovu glavnih izvora financiranja od korisničkih naknada	Definirati stabilne izvore financiranja cesta	1	Uvođenje sustava financiranja zasnovano na trošarinama na gorivo	x			Vijeće ministara BiH Vlada FBiH	Zakonodavne intervencije
		2	Definirati regulatorni okvir naknada za pristup naplate cestarine	x			Vijeće ministara BiH Vlada FBiH	Zakonodavne intervencije
		3	Usklađivanje nivoa poreza na gorivo sa susjednim zemljama	x			Vijeće ministara BiH Vlada FBiH	Zakonodavne intervencije
		4	Uspostavljanje javnih institucija za regionalne putove u svim županijama	x			Vlade Županija	Zakonodavne intervencije
	Definirati stabilne izvore financiranja za održavanje željezničke infrastrukture	5	Uvođenje trošarine na naftu ili na duhanske proizvode za financiranje održavanja željeznica		x		Vijeće ministara BiH Vlada FBiH	Zakonodavne intervencije
		6	Kompletna primjena Zakona o financiranju željezničke infrastrukture, dodjeljivanjem ukupnih troškova održavanja iz proračuna		x		Vijeće ministara BiH Vlada FBiH	Zakonodavne intervencije

Strateški ciljevi	Specifični ciljevi strategije transporta	Aktivnosti		Vrijeme			Nadležni organ	Instrumenti
		Br.	Opis	K	S	D		
	Financijski održiv zračni promet (aerodrom)	7	Pregled naplatnog modela aerodroma na osnovu operativnih troškova i oporavka investicija		x		FMPiK BHDCA	Zakonodavne intervencije
Biti reguliran u skladu sa standardima i propisima EU	Restrukturiranje željezničke kompanije u skladu sa EU Direktivom 2012/34	8	Rekonstrukcija željezničke kompanije		x		FMPiK, ROŽBiH, ŽFBiH, BiH Željeznička javna korporacija	Master planiranje i poslovno modeliranje za ŽFBiH
	Osigurati tehničko poboljšanje i integraciju ŽFBiH u jedinstveni evropski željeznički sustav	9	Usvajanje EU direktiva o interoperabilnosti i sigurnosti		x		FMPiK, ROŽBiH	Zakonodavne intervencije
	Omogućavanje jedinstvenog evropskog željezničkog sustava (kroz olakšavanje pristupa drugim željezničkim kompanijama) nakon što BiH uđe u EU, u skladu sa direktivama EU	10	Definiranje scenarija o usklađivanju postojećih zakona FBiH direktivama EU i zakona o željezničkom tržištu		x		FMPiK, ROŽBiH	Zakonodavne intervencije
	Otvaranje željezničkog tržišta željezničkim operaterima poslije ulaska BiH u EU, u skladu sa direktivama EU	11	Definiranje dugoročnih scenarija za otvaranje tržišta željeznica			x	FMPiK, ROŽBiH	Zakonodavne intervencije
	Usvajanje UIC standarda za brze željeznice	12	Adaptacija UIC standardima za brze željeznice			x	FMPiK, ROŽBiH	Zakonodavne intervencije
Osigurati minimalni negativni uticaj na životnu sredinu	Usklađivanje EIA (eng. Environmental Impact Assessment; bos. Procjena utjecaja na okoliš) sa EU standardima	13	Usklađivanje postojećih zakona FBiH sa EU direktivama i zakonodavstvu o EIA		x		FMPiK	Zakonodavne intervencije
	Usklađivanje sa EU standardima o emisijama vozila (automobili i teretna vozila)	14	Usklađivanje postojećih zakona FBiH sa EU direktivama i zakonodavstvu o Zakonu o emisijama vozila		x		FMPiK	Zakonodavne intervencije
Ispunjavati zahtjeve u pogledu informacionog sustava i sigurnosti	Smanjenje prometnih nesreća (trenutno iznad EU prosjeka)	15	Usklađivanje sa EU politikama za sigurnost na cestama	x			FMPiK	Zakonodavne intervencije

4.1.2 Infrastruktura, usluge i tehnologija

Strateški ciljevi	Specifični ciljevi strategije transporta	Aktivnosti		Vrijeme			Nadležni organ	Instrumenti
		Br.	Opis	K	S	D		
Ispunjavanje socijalnih i ekonomskih zahtjeva	Osigurati interne kohezije FBiH kroz razvoj sigurne i brže prometne mreže, povezujući autocestu smjer sjever – jug i brze ceste pravac istok - zapad Privlačenje međunarodnih tranzitnih tokova, integracijom infrastrukture FBiH u evropske prometne koridore	1	Izgradnja prekograničnog prijelaza most Svilaj na rijeci Savi (kraj dionice autoputa Odžak – Svilaj)	x			JP Autoceste FbiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
		2	Završetak dionice autoputa na indikativnom produženju TEN-T sveobuhvatne ceste /osnovne mreže u FBiH	x	x	x	JP Autoceste FBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
		3	Rekonstrukcija željezničkih dionica na koridoru Vc u FBiH	x	x		FMPiK, ŽFBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
		4	Administrativne procedure/studije u cilju utvrđivanja novih cesta koje će se dodati na osnovnu mrežu	x	x		FMPiK	Master planiranje/ Studije, Prostorno planiranje
		5	Administrativne procedure/studije u cilju utvrđivanja novih željeznica koje će se dodati na SEETO mrežu	x	x		FMPiK	Master planiranje/ Studije, Prostorno planiranje
Zadovoljavanje potreba sa aspekta održavanja i unapređenja i razvoja prometne infrastrukture	Eliminiranje uskih grla na sporim cestama	6	Izgradnja prioritetnih dionica autoputa i brzih cesta	x	x	x	JP Autoceste FBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
		7	Izdavanje novog ciklusa planiranja investicija na mreži autocesta		x		FMPiK	Master planiranje/ Studije, Prostorno planiranje
		8	Izgradnja obilaznica u glavnim gradovima, prema specifičnim programima	x	x		JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Javne ustanove za regionalne puteve	Upravljanje projektima, tenderske procedure
	Završetak autoceste na Koridoru Vc	-	Vidjeti aktivnosti 2	x	x	x	JP Autoceste FBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
	Završetak plana modernizacije cesta 2016 – 2020. i realizacija drugih strateških projekata 2020 – 2030.	9a	Finaliziranje modernizacije magistralnih cesta uključenih u plan 2016 – 2020. (kratkom i srednjoročnom vremenskom programu)	x			JP Ceste FBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
		9b	Definicija i realizacija strateških projekata na magistralnim cestama poslije 2020.		x	x	JP Ceste FBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
	Razvoj regionalne cestovne mreže	10	Definirati plan investicija za regionalne ceste	x	x	x	Javne ustanove za regionalne puteve	Master planning, Upravljanje projektima, tenderske procedure

Strateški ciljevi	Specifični ciljevi strategije transporta	Aktivnosti		Vrijeme			Nadležni organ	Instrumenti
		Br.	Opis	K	S	D		
	Završetak rekonstrukcije i signalizacije na koridoru Vc i elektrifikacije na cijeloj željezničkoj mreži	-	Vidjeti aktivnosti 3	x	x		FMPiK, ŽFBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
		11	Završetak drugog investicijskog ciklusa rekonstrukcije željeznica	x			BiH željeznička javna korporacija, ŽFBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
		12	Elektrifikacija Brčko-Tuzla i Doboj-Zvornik linije	x	x		FMPiK, ŽFBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
	Razvoj željezničke infrastrukture sa EN standardima i TSI	13	Tehničko unapređenje i modernizacija željezničke infrastrukture postojeće infrastrukture za povećanje brzine i sigurnosti u cilju zadovoljenja EN i TSI	x			FMPiK, ROŽBiH, ŽFBiH, BiH Željeznička javna korporacija	Financijski instrumenti, Upravljanje projektima
	Proširenje kapaciteta aerodroma u FBiH	14	Proširenje kapaciteta aerodroma Sarajevo: restrukturiranje infrastrukture i proširenje	x	x		Međunarodni aerodrom Sarajevo	Financijski instrumenti, Upravljanje projektima
		15	Proširenje kapaciteta aerodroma Sarajevo: proširenje kapaciteta terminala	x	x		Međunarodni aerodrom Sarajevo	Financijski instrumenti, Upravljanje projektima
		16	Proširenje kapaciteta aerodroma Sarajevo: poboljšanje pristupačnosti ceste (infrastruktura i usluge)	x			JP Ceste FBiH Autobusni prijevozni	Financijski instrumenti, Upravljanje projektima
		17	Proširenje kapaciteta zračne luke Mostar	x			Aerodrom Mostar	Financijski instrumenti, Upravljanje projektima
	Razvoj teretnog terminala	18	Razvoj aerodroma Tuzla u teretni terminal			x	-	Financijski instrumenti, Upravljanje projektima
	Razvoj/poboljšanje kapaciteta utovara i istovara na teretnim terminalima	19	Izgradnja novih terminala za kontejnere			x	FMPiK	Financijski instrumenti, Upravljanje projektima, Prostorno planiranje
Osiguranje najviše razine usluga	Poboljšanje kvaliteta magistralne i regionalne mreže cesta	-	Pogledati aktivnosti 7,8,9,10				JP Autoceste FBiH, FMPiK, JP Ceste FBiH	Financijski instrumenti, Upravljanje projektima
	Nadogradnja javne usluge željezničkog prometa	20	Poslovno modeliranje željezničkog prometa	x			ŽFBiH	Poslovno modeliranje
		21	Implementacija obveza javnih usluga u prijevoz putnika	x			FMPiK, ROŽBiH	Financijski instrumenti i ugovaranje
		22	Definirati komercijalne usluge za putnike i definiranje operativnog modela za usluge putnika	x			FMPiK ŽFBiH	Poslovno modeliranje
		23	Obnoviti/investirati u vozni park	x	x		ŽFBiH	Financijski instrumenti
	Smanjenje gužve u gradskom prometu	-	Vidjeti aktivnosti 8	x	x		JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH,	Upravljanje projektima,

Strateški ciljevi	Specifični ciljevi strategije transporta	Aktivnosti		Vrijeme			Nadležni organ	Instrumenti
		Br.	Opis	K	S	D		
							Javne ustanove za regionalne puteve	tenderske procedure
	Poboljšanje kvaliteta putničke zračne usluge		Vidjeti aktivnosti 14, 15, 16, 17	x	x		-	Financijski instrumenti, Upravljanje projektima
Ispunjavati zahtjeve u pogledu informacionog sustava i sigurnosti	Poboljšanje ICT u sektoru transporta	24	Kompletno uvođenje u sustav upravljanja cestovnog prometa, komunikacijske objekte (npr. SOS mreže na autocestama)	x			FMPiK, JP Autoceste FbiH	
		25	Razvoj informacijskog sustava za putnike i putne prijevoznike na autocestama	x			FMPiK, JP Autoceste FbiH	
	Smanjenje prometnih nesreća	26	Implementacija strategije sigurnosti na cestama	x			FMPiK, JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Jedinica za sigurnost prometa u okviru FMPiK	Usvajanje strategija za sigurnost na cestama
		27	Unaprijediti odmarališta na brzim cestama i autocestama	x			FMPiK, JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH	Upravljanje projektima, tenderske procedure
		28	Revizije sigurnosti na cestama (*eng. Road Safety Audit,* u daljnjem tekst: “RSA”) i RSI	x			FMPiK, JP Autoceste FBiH, JP Ceste FBiH, Jedinica za sigurnost prometa u okviru FMPiK	Upravljanje projektima, tenderske procedure
		-	Pogledati akcije 7, 8, 9					
	Povećanje sigurnosti željeznice	29	Pogledati akcije 11, 12, 13	x	x	x	ŽFBiH	
Minimalni utjecaj na životnu sredinu	Podsticajnje na promjenu vida transporta	30	Definirati šeme podsticaja za intermodalni transport - vidjeti Akciju 19				FMPiK	Zakonodavne intervencije Šeme poticaja
	Praćenje emisije štetnih plinova	31	Stimulirati uvoz novih i više ekoloških vozila	x	x		FMPiK	Revizija postojećih naknada (npr. uvoz, registracije, cestarine, itd)

4.2 Akcijski plan

4.2.1 Cesta

Ceste		Kratki rok					Srednji rok					Dugi rok				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	**Regulativa**															
1.1	Uvođenje sustava financiranja zasnovano na trošarinama na gorivo	x	x	x	x	x										
1.2	Definirati regulatorni okvir naknada za pristup naplate cestarine	x	x	x	x	x										
1.3	Usklađivanje razine poreza na gorivo sa susjednim zemljama	x	x	x	x	x										
1.4	Usklađivanje postojećih zakona FBiH sa EU direktivama i zakonodavstvu o EIA						x	x	x	x	x					
1.5	Usklađivanje postojećih zakona FBiH sa EU direktivama i zakonodavstvu o Zakonu o emisijama vozila						x	x	x	x	x					
1.6	Usklađivanje sa EU politikama za sigurnost na cestama	x	x	x	x	x										
1.7	Uspostavljanje javnih institucija za regionalne putove u svim županijama	x	x	x	x	x										
2	**Infrastruktura**															
2.1	Izgradnja prekograničnog prijelaza most Svilaj na rijeci Savi (kraj dionice autoputa Odžak – Svilaj)	x	x	x	x	x										
2.2	Završetak dionice autoputa na indikativnom produženju TEN-T sveobuhvatne osnovne mreže u FBiH	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2.3	Administrativne procedure/studije u cilju utvrđivanja novih željeznica koje će se dodati na SEETO mrežu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
2.4	Izgradnja prioritetnih dionica autoputa i brzih cesta	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2.5	Izdavanje novog ciklusa planiranja investicija na mreži autocesta						x	x	x	x	x					
2.6a	Finaliziranje modernizacije magistralnih cesta uključenih u plan 2016 – 2020. (kratkom i srednjoročnom vremenskom programu)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
2.6b	Definicija i realizacija strateških projekata na magistralnim cestama poslije 2020.						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

2.7	Definirati plan investicija za regionalne ceste	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2.8	Izgradnja obilaznica u glavnim gradovima, prema specifičnim programima	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
3	**Usluge**															
3.1	Implementacija strategije sigurnosti na cestama	x	x	x	x	x										
3.2	Unaprijediti odmarališta na brzim cestama i autocestama	x	x	x	x	x										
3.3	Revizije sigurnosti na cestama (RSI i RSA)	x	x	x	x	x										
3.4	Stimulirati uvoz novih i više ekoloških vozila	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
4	**ICT**															
4.1	Kompletno uvođenje u sustav upravljanja cestovnog prometa, komunikacijske objekte (npr. SOS mreže na autocestama)	x	x	x	x	x										
4.2	Razvoj informacijskog sustava za putnike i putne prijevoznike na autocestama	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					

4.2.2 Željeznica

Željeznica		Kratki rok					Srednji rok					Dugi rok				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	**Regulativa**															
1.1	Uvođenje trošarina na naftu ili na duhanske proizvode za financiranje održavanja željeznica						x	x	x	x	x					
1.2	Kompletna primjena Zakona o financiranju željezničke infrastrukture, dodjeljivanjem ukupnih troškova održavanja iz proračuna						x	x	x	x	x					
1.3	Rekonstrukcija željezničke kompanije						x	x	x	x	x					
1.4	Usvajanje EU direktiva o interoperabilnosti i sigurnosti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
1.5	Definiranje scenarija o usklađivanju postojećih zakona FBiH direktivama EU i zakona o željezničkom tržištu						x	x	x	x	x					
1.6	Definiranje dugoročnih scenarija za otvaranje željez. tržišt											x	x	x	x	x
1.7	Adaptacija UIC standardima za brze željeznice											x	x	x	x	x
2	**Infrastruktura**															
2.1	Rekonstrukcija željezničkih dionica na koridoru Vc u FBiH	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
2.2	Administrativne procedure/ studije u cilju utvrđivanja novih željeznica koje će se dodati na SEETO mrežu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
2.3	Završetak drugog investicijskog ciklusa rekonstrukcije željeznica	x	x	x	x	x										
2.4	Elektrifikacija Brčko-Tuzla i Doboj-Zvornik linije	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
2.5	Izgradnja novih terminala za kontejnere						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3	**Usluge**															
3.1	Poslovno modeliranje željezničkog prometa	x	x	x	x	x										
3.2	Implementacija obveza javnih usluga u prevoz putnika	x	x	x	x	x										
3.3	Obnoviti/investirati u vozni park	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
3.4	Definirati komercijalne usluge i operativnog modela za usluge putnicima	x	x	x	x	x										
3.5	Definirati šeme poticaja za intermodalni transport	x	x	x	x	x										
4	**ICT**															

	Tehničko unapređenje i modernizacija postojeće željezničke infrastrukture za povećanje brzine i sigurnosti u cilju zadovoljenja EN i TSI	x	x	x	x	x										

4.2.3 Zračni promet

Zračni promet		Kratki rok					Srednji rok					Dugi rok				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1.	**Regulativa**															
1.1	Pregled naplatnog modela aerodroma na osnovu operativnih troškova i oporavka investicija						x	x	x	x	x					
2.	**Infrastruktura**															
2.1	Proširenje kapaciteta aerodroma Sarajevo: restrukturiranje infrastrukture i proširenje	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
2.2	Proširenje kapaciteta aerodroma Sarajevo: proširenje kapaciteta terminala	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
2.3	Proširenje kapaciteta aerodroma Sarajevo: poboljšanje pristupačnosti ceste (infrastruktura i usluge)	x	x	x	x	x										
2.4.	Proširenje kapaciteta zračne luke Mostar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
2.5.	Razvoj aerodroma Tuzla u teretni terminal											x	x	x	x	x
3	**Usluge**															
3.1	Proširenje kapaciteta aerodroma Sarajevo: poboljšanje pristupačnosti ceste (infrastruktura i usluge)	x	x	x	x	x										

ANEKSI

Definicije

Izraz	Opis
Rehabilitacija cesta	Aktivnosti na uređenju i poboljšanju postojećih trasa prometnica bez proširenja ili mijenjanja tehničkih elemenata puta ili proširenja profila kojima bi se ulazilo u rješavanje imovinskih odnosa. Radovi za koje nije potrebno ishodovati građevinsku dozvolu.
Rekonstrukcija putova	Aktivnosti na rekonstrukciji prometnica koja podrazumijeva uvođenje novih tehničkih elemenata puta koji podrazumijevaju izmjenu trase, profila i korekciju – izmjenu građevinske parcele puta. Radovi za koje je potrebno ishodovati građevinsku dozvolu.
Remont (Željeznica)	Radovi na glavnim opravkama postojeće građevinske i elektrotehničke infrastrukture sa ciljem ponovnog postizanja projektiranih parametara.
Autocesta	Autocesta je javni put izgrađen i namijenjen isključivo za promet motornih vozila, označen propisanim prometnim znakom i ima dvije fizički odvojene kolovozne trake za promet iz suprotnih smjerova, bez ukrštenja sa drugim putem ili željezničkom i tramvajskom prugom u nivou i u čiji se promet može uključiti, odnosno isključiti samo na određenim i posebno izgrađenim priključnim javnim putovima na odgovarajuću kolovoznu traku autoceste.
Brza cesta	Brza cesta je javna cesta namijenjen za promet isključivo motornih vozila, s jednom ili dvije razdvojene kolovozne trake, koji ima sve raskrsnice u dva ili više nivoa s poprečnim putovima i drugim prometnicama (željezničkim ili tramvajskim prugama), po pravilu nema zaustavnih traka i koji je kao takav označen propisanim prometnim znakom.
Magistralna cesta	Magistralna cesta je javna cesta koja ima funkciju povezivanja BiH u evropski prometni sustav, ostvarivanja kontinuiteta evropskih putova, prometnog povezivanja cjelokupne ili većeg dijela teritorije Federacije BiH sa odgovarajućim putovima u Republici Srpskoj i susjednim državama, omogućavanje tranzitnog prometa kojim se ostvaruje prolazak kroz jedinice lokalne samouprave.

Lista projekata

Lokacija	Duljina dionice	Tip projekta	Opis projekta	Promoter	Datum početka	Datum završetka	Procijenjena vrijednost investicije	Izvor financiranja	Preidentificirani projekti
Autoceste									
Koridor V C Nemila - Klopce	21.48	Priprema i izgradnja	Nastavak izgradnje sjevernog dijela Vc predviđenog financiranjem iz kredita	JP Autoceste/FMPiK	2016	2019	400,63	Kredit: KFAED/OFID/EIB/EBRD, RD	
Koridor V C Mostar Jug – Zvirovici	31.91	Priprema i izgradnja	Nastavak izgradnje sjevernog dijela Vc predviđenog financiranjem iz kredita	JP Autoceste/FMPiK	2016	2020	391,54	Kredit: EIB/EBRD	
Koridor V C Svilaj- Odzak	11.00	Zavrsetak izgradnje	Stari ciklus investicija	JP Autoceste/FMPiK	2015	2017	109	Kredit: EBRD/EIB	
Koridor V C Tarcin – Ovčari	18,15	Priprema i izgradnja	Nastavak izgradnje južnog dijela Vc predviđenog financiranjem iz kredita	JP Autoceste/FMPiK	2021	2025	425,5	Nepoznat koncesionar	
Koridor V C Karuse - Zepce – Nemila	45,67	Priprema i izgradnja	Srednjoročni nastavak izgradnje sjevernog dijela Vc - financiranje koncesija	JP Autoceste/FMPiK	2021	2025	676,6	Nepoznat koncesionar	
Koridor V C Mostar Sjever - Mostar Jug	15.40	Priprema i izgradnja	Nastavak izgradnje južnog dijela Vc predviđenog financiranjem iz kredita	JP Autoceste/FMPiK	2016	2020	357,56	Kredit: ?	
Koridor V C Ovčari - Salakovac	21,65	Priprema i izgradnja	Nastavak izgradnje južnog dijela Vc	JP Autoceste/FMPiK	2016	2020	440,5	Kredit: ?	
Koridor V C Salakovac - Mostar Sjever	13,35	Priprema i izgradnja	Nastavak izgradnje južnog dijela Vc	JP Autoceste/FMPiK	2021	2025	207,7	Kredit: ?	
Autocesta A2 Orašje - Tuzla	61	Priprema i izgradnja		JP Autoceste/FMPiK			743	Vlastita sredstva	

Autocesta A3 Tuzla - Žepče	56	Priprema i izgradnja		JP Autoceste/FMPiK			598	Vlastita sredstva	
Jadransko-jonska autocesta (FBiH) Interregionalni čvor Pocitelj – Neum		Priprema i izgradnja	Početak izgradnje	JP Autoceste/FMPiK	2016	2018	300	Kredit	Wienna 2015 WB6
Jadransko-jonska autocesta (FBiH) Interregionalni čvor Pocitelj – Neum		Projektno-investicijska dokumentacija	Idejni projekt + Studija utjecaja na okoliš + Studija izvodivosti	MKT/FMPiK/MSRS	2016	2018	3	MKT	Wienna 2015 WB6

Lokacija	Duljina dionice	Tip projekta	Opis projekta	Promoter	Datum početka	Datum završetka	Procijenjena vrijednost investicije	Izvor financiranja
Brze ceste								
Lasva - Nevic Polje	24.50	Priprema i izgradnja	Početak izgradnje	JP Autoceste/FMPiK	2018	2020	217,6	Kredit ili koncesionar
Nevic Polje - Jajce	51,2	Priprema i izgradnja	Napraviti plan pripreme i jasnije definirati brze ceste	JP Autoceste/FMPiK	2021	2021	660,5	Kredit ili koncesionar
Bihac - Velika Kladusa – granica Hrvatske	56	Priprema i izgradnja	Početak izgradnje	JP Autoceste/FMPiK	2017	2021	-	Kreditna sredstva
Turbe - Donji Vakuf - Bugojno - Kupres - Livno – granica Hrvarske	135	-	-	JP Autoceste/FMPiK	2017	2030		
Mostar – Široki Brijeg- Grude – granica Hrvatske	66	Priprema i izgradnja	Početak izgradnje po prioritetima	JP Autoceste/FMPiK	2017	2030		Vlastita sredstva
Modernizacija magistralne ceste do nivoa Brze ceste								
Ključ- Bosanski Petrovac – Bihać	114	Priprema i izgradnja	Početak izgradnje po prioritetima	JP Autoceste/FMPiK	2017	2030		Vlastita sredstva
Prača – tunel Hranjen - Goražde	13,7	Priprema i izgradnja	Početak izgradnje po prioritetima	JP Autoceste/FMPiK	2017	2030		Vlastita sredstva
Cazin – Bosanska Otoka – linija entiteta		Priprema I izgradnja	Početak izgradnje	JP Autoceste/FMPiK	2017	2030		Kerditna sredstva

Lokacija	Duljina dionice	Tip projekta	Opis projekta	Promoter	Datum početka	Datum završetka	Procijenjena vrijednost investicije	Izvor financiranja
Magistralne ceste								
FBiH		Priprema i izgradnja	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	168,39	Kredit: EIB/WB/EBRD
FBiH	60.39	1. izgradnja ceste - poboljšanje elemenata u postojećem koridoru	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	85,18	Kredit: EIB/WB/EBRD
FBiH	43.11	2. izgradnja traka za spora vozila	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	18,77	Kredit: EIB/WB/EBRD
FBiH	20.15	3. rekonstrukcija ceste i kolovozne konstrukcije, korekcija osovine	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	7,52	Kredit: EIB/WB/EBRD
FBiH	2.23	4. rekonstrukcija tuneli	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	10,99	Kredit: EIB/WB/EBRD
FBiH	1.59	5. mostovi	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	7,04	Kredit: EIB/WB/EBRD
FBiH	2.90	6. rekonstrukcija crnih točaka i opasnih mjesta	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	2,76	Kredit: EIB/WB/EBRD
FBiH	15.20	7. izgradnja obilaznica	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	15,65	Kredit: EIB/WB/EBRD
FBiH	41.41	8. sanacija šteta nakon poplava	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	10,53	Kredit: EIB/WB/EBRD
FBiH		9. konzultantske usluge	Program modernizacije Faza I	JP Ceste/FMPiK	2016	2020	9,7845	Kredit: EIB/WB/EBRD
Regionalne ceste								
FBiH/ županije		Priprema i izgradnja	početak izgradnje po prioritetima faza I	FMPiK/kantonalna ministarstva	2021	2025		
FBiH/ županije		Priprema i izgradnja	nastavak izgradnje po prioritetima faza II	FMPiK/kantonalna ministarstva	2025	2030		

Lokacija	Duljina dionice	Tip projekta	Opis projekta	Promoter	Datum početka	Datum završetka	Procijenjena vrijednost investicije	Izvor financiranja
Željeznice								
Koridor V c Sarajevo - Doboj	33+2x4,5	Rekonstrukcija	Glavna opravka i obnova signalizacije. Faza I (izrađeni projekti 33km + 2x4,5 km)	JP Zeljeznice/FMPiK	2017	2019	42,5	
Koridor V c Na mreži		Priprema i rekonstrukcija	rekonstrukcija mostova, tunela, potpornih i obložnih zidova	JP Zeljeznice/FMPiK	2017	2019	34	
Koridor V c Na mreži		Nabavka opreme i ugradnja	Nabavka pružne mehanizacije za održavanje pruge i ugradnja	JP Zeljeznice/FMPiK	2017	2019	20	
Zenica -Zeljezara (Zenica)	7.00	Priprema i rekonstrukcija	Radovi rekonstrukcije	JP Zeljeznice/FMPiK	2017	2019	7	
Koridor V c Sarajevo - Doboj	54+2x63	Priprema i rekonstrukcija	Glavna opravka i obnova signalizacije Faza II: dionice Maglaj-Jelina 2x63 i Zenica - Podlugovi 54	JP Zeljeznice/FMPiK	2020	2025	211,5	
SEETO mreža Doboj - Tuzla - Brcko; Tuzla - Zivinice - Zvornik		Rekonstrukcija, elektrifikacija i signalizacija	Priprema i realizacija	JP Zeljeznice/FMPiK	2020	2025	211,5	
Koridor V c Na mreži		Izrada dokumentacije	Izrada dokumentacije	JP Zeljeznice/FMPiK	2017	2019	7	
SEETO mreža Doboj - Tuzla - Brcko; Tuzla - Zivinice - Zvornik		Izrada dokumentacije	Izrada dokumentacije	JP Zeljeznice/FMPiK	2017	2019	2	
Vareš – Banovići			Studija izvodljivosti i idejni projekat	JP Zeljeznice/FMPiK	2017	2019	1,5	

Lokacija	Duljina dionice	Tip projekta	Opis projekta	Promoter	Datum početka	Datum završetka	Procijenjena vrijednost investicije	Izvor financiranja	Preidentifikovani projekti
Zračni promet									
Aerodrom Sarajevo		Infrastrukturni zahvati i tehnička poboljšanja	Proširenje postojećeg terminala i prilaz aerodromu		2017	2019	40		Aerodrom Sarajevo
Aerodrom Mostar		Infrastrukturni zahvati i tehnička poboljšanja	Proširenje postojećih kapaciteta i poboljšanje tehničkih uvjeta		2017	2019	15		Aerodrom Mostar
Aerodrom Tuzla		Infrastrukturni zahvati i tehnička poboljšanja	Razvoj aerodroma za teretni avio promet		2017	2019	25		Aerodrom Tuzla

Dobiveni ulazni podaci

Sljedeće tablica prikazuje materijale koje smo prethodno skenirali i / ili primili od strane interesnih grupa ili iz javno dostupnih izvora

Strategije, studije i planovi

Br.	Dobiveni materijal	Jezik
1	Studija master plana za transport u BiH, 2001	lokalni
2	Investicijski plan za željezničku infrastrukturu u BiH u razdoblju od 2010 – 2014. godine s perspektivom razvoja do 2020. godine	lokalni
3	Akcijski plan za provedbu odrednica za strategiju sigurnosti cestovnog prometa u FBiH 2008 – 2013.	lokalni
4	Odrednice za strategiju sigurnosti cestovnog prometa u FBiH	lokalni
5	BiH: Put ka Evropi, pregled transportnog sektora	lokalni
6	Izvješće o poslovanju željeznica Federacije BiH za 2009. Godinu (i naredne godine, ako ima)	lokalni
7	Dobit i gubitak, Bilans stanja	lokalni
8	Projekat modernizacije u cestovnom sektoru	lokalni

Regulativa

Br.	Dobiveni materijal	Jezik
1	Zakon i Pravilnik i drugi propisi po sektorima (kao što je navedeno na internet stranici 1: sigurnost prometa na cestama, cestovnog prometa, zračnog prometa, vodenog prometa i željezničkog prometa	lokalni
2	Propisi i smjernice koje je usvojila regulatorni odbor BiH	lokalni
3	Smjernice / upute (ako ih ima) za regulaciju željezničkih usluga, analize i praćenja konkurentnosti na tržištu željezničkih usluga, kao i nadzor nad kvalitetom usluga koje pružaju željeznički operateri.	lokalni
4	Željeznička reforma u jugoistočnoj Evropi i Turskoj: Na pravom putu (prilog 1)	lokalni
5	Prilagodba organizacijskoj strukturi RRB sa zahtjevima EU-a (trenutni status)	lokalni
7	Naknade za korištenje željezničke infrastrukture	lokalni
8	Pomoć pri restruktuiranju Željeznice BiH i Željeznice RS (provodi KPMG)	lokalni

Dokumenti dobiveni iz Federacije BiH

Br.	Dobiveni materijal	Jezik
1	Postojeća klasifikacija cesta u FBiH	lokalni
2	"Trogodišnji plan federalnih ministarstava i institucija“	lokalni
3	Trogodišnji plan za FMPiK 2016-2018	lokalni
4	Okvir transportne politike BiH - period 2015. – 2030.	lokalni
5	Okvir Strategije transporta – Metodologija	lokalni
6	Dogovoreni prijedlog kategorizacije puteva	lokalni
7	Studija o potražnji i tržištu za transport putem Rijeka	lokalni

Br.	Dobiveni materijal	Jezik
8	Studija TER-usklađenost željezničkog koridora 5C u BiH	lokalni
9	Studija o intermodalnom transportu u BiH	lokalni
10	Studija energetskog sektora u BiH - Nafta	lokalni
11	BDP prema proizvodnji, prihodima i rashodima	lokalni
12	Instrukcije za sigurnost i interoperabilnost željezničkog sustava – Poglavlje 1, Opć (Službene novine br 11, 13/02/2012)	lokalni
13	Zakon o financijskoj konsolidaciji javne kompanije "Željeznice Federacije BiH Sarajevo" za period od 01/01/2008 do 31/12/2012.	lokalni
14	Zakon o financiranju željezničke infratsrukture i sufinanciranje putničkog i kombiniranog prometa	lokalni
15	Zakon o radu	lokalni
16	Zakon o željeznicama BiH	lokalni
17	Zakon o željeznicama FBiH	lokalni
18	Zakon o željeznicama Federacije BiH – Prečišćeni tekst (Službene novine BiH Br. 41/01 i 25/12)	lokalni

Predsjedateljica
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Lidija Bradara

Predsjedatelj
Zastupničkoga doma
Parlamenta Federacije BiH
Edin Mušić